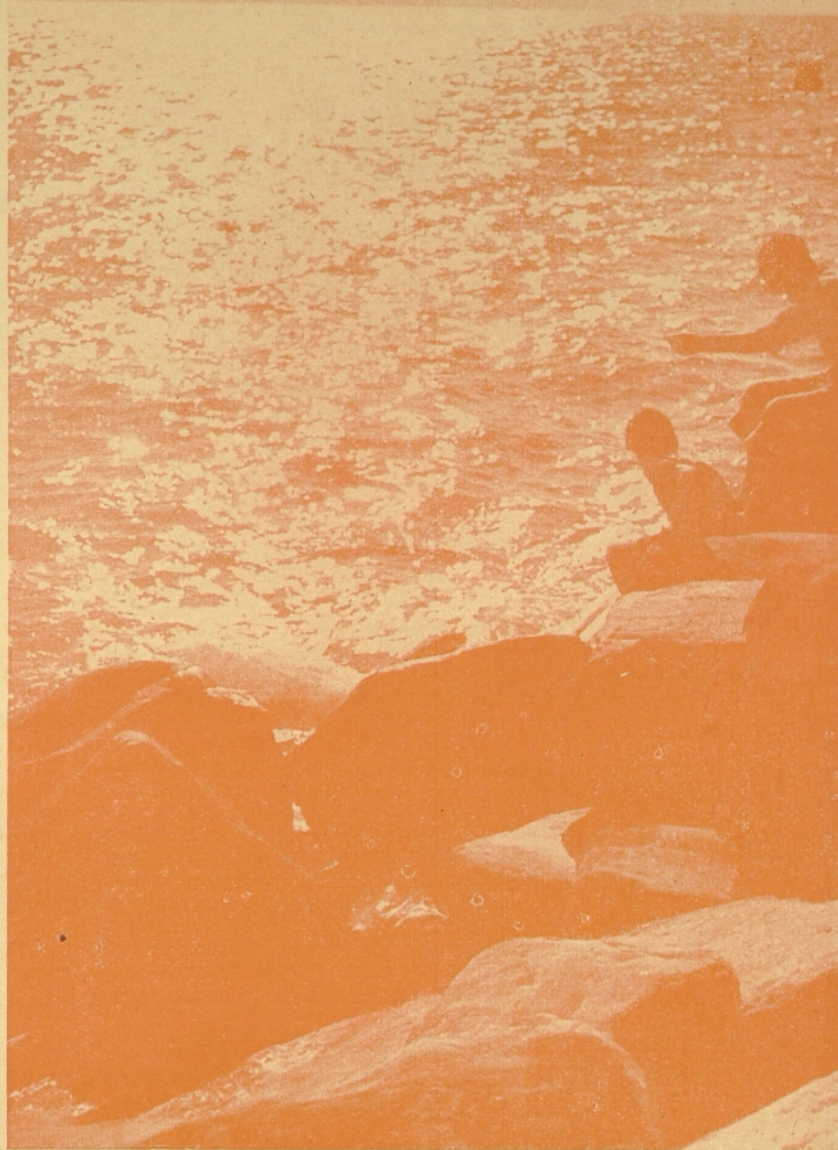

L. IV. - 1960
ŠTEV. 6

JUNIJ

MLADIKA

MLADIKA

1960

Štev. 6

IZHAJA VSAK MESEC
RAZEN V JULIJU IN AVGUSTU

Uredil
JOZE PETERLIN

VSEBINA

Na razvalinah požganega Narodnega doma	81
Maks Šah: Strah pred šolskimi neuspehi	82
Pregljiva misel v igri »Zdrava, de-va Katarina!«	82
Tomaž Pertot: Luči in zvoki v Miramaru	83
Danilo Lovrečič: Mihca in Jakca kratak izlet po mestu	84
D. Š.: Slovenske pesmi na Kontovelu	84
S. M.: Slavje slovenske pesmi v Celovcu	84
M. S.: Solske prireditve in razstave na Tržaškem	85
J. Pirjevec: Moj Trst, Prisluskujem Maks Šah: Veruj v vstajenje, Pasternak!	86
Faustina: Tvoja podoba	86
Saša Martelanc: »Antigona« v Avditoriju	87
Maksimilijan Jezernik: V premislek Aleksej: Santa Maria Maggiore	89
Maks Šah: Dnevi smrtnikov	89
N. K.: Sladoled	90
Nataša Kalanova: Po kakšnem vidiku izbiram kraj počitnic	90
B. R.: Odpenjanje gumbov	91
Stephan V. Benet: Skofov berač. Nady: Vprašanje, Pričakovanje	92
Finžgar v prevodih	92
Sv. Pismo stare zaveze II. del	92
Kipar Celso Pertot	93
Kipar Ivan Napotnik umrl	93
Bruna Pertot: Z mano, ribič	93
Mirko Javornik: Oberammergau v svoji veliki sezoni	94
Romanska arhitektura na Slovenskem	94
Franc Jeza: Iz sodobne švedske lirike	95
Nady: Pot v neznano	97
Na valovih naše radijske postaje	98
Miranda Zafred: Kult zvezdnosti	100

Revijo izdaja in urejuje uredniški odbor. Uredništvo in uprava: Trst, via Trento 2 — Gorica, Riva Piazzutta 18
Odgovorni urednik: Dušan Jakomin
Registrirana na sodišču v Trstu št. 193
Naslovno stran opremil ing. Fr. Piščanc

Poštni čekovni račun št. 11-975

Tiskala tiskarna »Graphis«, Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

Pisma

MLADIKI

Glas iz inozemstva

Rad bi vedel, če imate kakega zastopnika za Mladiko tukaj v USA, da bi potem njega poravnaval naročnino. Da sem tako pozen z naročnino je vzrok, ker sam nisem vedel kako in kam naj jo pošljem. V eni zadnjih številki ste pa objavili, kako naj jo poravnamo od tu. Prosim, če mi sporočite, če sem prav napravil Money order.

Svetoval Vam bi, da se še Vi poslužite ameriškega načina plačevanja naročnine, ki je zelo priročen za naročnika. N. pr. Uprava Life Magazina Vam mesec pred potekom naročnine pošlje tiskano naročilnico v velikosti pisemske kuverte, ki je že v vsem izpolnjena (samo naslov vpiše). Grem samo na pošto, plačam money order ga vložim v kuverto in odpošljem skupno z naročilnico. Nič pisarjenja, ki je včasih tako odveč. Verjetno morate tudi Vi pošiljati naročnikom opomine za plačilo naročnine. V tem slučaju bi priložili samo tiskovino naročilnice. Verjetno imate doma dobro urejeno. Za nas pa, ki smo zunaj, bi pa to zelo prav prišlo.

Ker rad berem in tudi kupim slovensko knjigo sem včasih neje-

včilen, ko čitam, da je izšla kaka knjiga pa ne vem kako bi prišel do nje. Prav bi bilo, ako bi na koncu ocene knjige pripisali še: Knjiga se dobi pri za ceno Valuta \$ 1.— — Lir.)

Upam, da mi ne zamerite, kar sem napisal. Mladika se mi dopade zato, ker se v njej dobi za vsakega nekaj. Dopade se mi, ker ob ravna tudi kulturne dogodke, ki se dogajajo izven Vaših zemljepisnih meja.

Naj končam. Želim Vam obilo uspeha in — dosti naročnikov, ker brez teh bi revija usahnila.

Pozdrav Frank M. — USA

Lepa hvala za vse dobre nasvete!

Ker sem spremenila bivanje, Vas prav lepo prosim, če bi mi lahko še nadalje pošiljali revijo Mladika. Zelo Vam bom hvaležna za to uslugo. Vedno z velikim zanimanjem in užitek pričakujem novo številko, saj mi je že marsikatero sametarsko uro skrajšala v tujini.

Vas najlepše pozdravlja
sorojakinja
M. Mülheim

ODMEVI

GLEDALIŠKI LIST DRAME SLOV. NAR. GLEDALIŠKA V LJUBLJANI je v svoji 10. številki letošnjega letnika z vidnim poudarkom v celoti ponatisnil članek Jožeta Peterlina iz Mladike o gostovanju slovenskih gledaliških in filmskih umetnikov iz Ljubljane.

MISLI, ki izhajajo v Avstraliji, omenjajo novi letnik Mladike in ponatiskujejo nekaj misli iz N. Lašičevega članka o kardinalu Stepincu.

GLAS SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE, ki izhaja v Buenos Airesu, posveča nekaj pozornosti zadnjim številkam Mladike.

Od tržaških listov je prinesel daljšo oceno zadnje številke Mladike NOVI LIST in ji priznava laiskavo nadpovprečje. Izid omenja kratko KATOLIŠKI GLAS, približ-

no v enakem obsegu pa tudi DEMOKRACIJA, le da zahaja ta v rahlo polemiko ob Jezovem članku o afriški poeziji, vendar se ne dotakne bistva članka — poezije.

V TRŽAŠKEM RADIU je v daljši recenziji prikazal raven zadnje številke Mladike dr. Fr. Orožen.

POPRAVNI IZPIT

Moj sin ima popravni izpit v višji srednji šoli. Ali mi svetujete, da se mora začeti učiti takoj in naj bo brez počitnic?

Nekaj časa je že preteklo, kar smo zaključili pouk. Verjetno je imel Vaš fant do zdaj že počitnice. Vendar bo izpit šele 1. septembra, zato je še polna dva meseca časa. Mislimo, da bi bilo napačno, če bi se vse počitnice dijak učil, saj si mora tudi utrditi telo in se odpo-

Nadaljevanje na 3. strani platnic

Posamezna številka Mladike stane 100 lir, po pošti 120 lir. Celoletna naročnina (10 števil) 1000 (1200) lir. Naročnina za ves letnik v Ameriki stane 3 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 2 funta.

Na razvalinah požganega Narodnega doma

Ta mesec bo poteklo štirideset let, kar je bil požgan in razdejan slovenski Narodni dom v Trstu. Gotovo je bilo to eno najsramotnejših dejanj sredi kulturne Evrope. Od tedaj do danes je preteklo že mnogo solza in mnogo krvi, prav zaradi miselnosti ljudi, ki so požigali, ki nočejo sožitja narodov, ki ne priznavajo osebnih svobode in narodne strpnosti. Po ranah in bolečinah komaj minule vojne smo slišali tudi mnogo slovesnih izjav in obljub, da hoče človeštvo narediti križ čez preteklost in zaživeti novo, lepše življenje.

Slovenska prosveta v Trstu ugotavlja, da so prispevali in gradili pred 40. leti požgani Narodni dom vsi Slovenci na Tržaškem, brez razlike. Bil je tedaj last vseh. Danes, ko bi morali zabrisati sramoto izpred štirih desetletij, Slovenci še vedno nimamo svojega Narodnega doma. Posebej pa moramo poudariti, da slovenskim katoličanom na Tržaškem ni bila dana od države podpora, da bi si mogli zgraditi v mestu svoj Kulturni dom, ki bi jim nadomestil že davno požgano hišo.

Od leta 1947. iščejo naše organizacije strehe za svoje nastope v raznih dvoranaх in sobah. Velike, skupne prireditve pa moremo izvesti le na prostem. Zato se zatekamo že enajst let pod milo nebo na Repentabor.

Naš enajsti tabor bo dokaz našega življenja in potrditev naše nenehne zahteve, da moramo tudi slovenski katoličani na Tržaškem dobiti v mestu reprezentančni Narodni dom. Slovenski tabor je srečanje vseh, ki so dobre volje in slovensko čutijo. Zdi se, da bi nekaj velikega manjkalo v poletju, če ne bi bilo na Repentabru slovenskega tabora. Tabori so postali že tradicija.

Enajsti tabor je posvečen velikemu pevcu in mojstru naše besede, dr. Ivanu Preglji, ki je do smrti pel v blagglasni materini govoric in ki je do zadnjega diha ljubil svoj mali, v trpljenju preizkušeni narod.

Pregljevi ljudje bodo govorili v mladem rodu njegovo veselo misel in modrost. In z Župančičem bomo peli:

Slovenska misel, vzpluj, vrzi se do nebes...

Naj naš enajsti tabor po zadnji vojni izpriča, da noben požar ne more uničiti v nas žive vere in velikega upanja v boljše dni. Ne more zatreti živega življenja, ki raste iz nepretrgano živega izročila naših očetov in dedov,

Nasvidenje na Repentabru!

Strah pred šolskimi neuspehi

Kdor zasleduje zadnje tedne dnevno kroniko, mora osupniti pred zapovrstjo tragičnih dogodkov, ki imajo vsi isti vzrok: neuspeh v šoli in pri izpitih. Pobegi od doma, grozilna pisma, izsiljevanja, telefonske grožnje, uspalvalni praški in celo samomori so na dnevnem redu. In glavno šele pride, saj smo šele sredi zrelostnih izpitov. Ta epidemija se že ponavlja nekaj let ob nastopu vročih poletnih tednov. Izpiti so postali strašna in usodna srečanja. Odkod to? Po pravici povedano, so danes izpiti vendar mnogo lažji kot pa so bili nekdanj. Izboljšanje je danes izključno v prid dijakom. Saj celo ministerialna navodila predpisujejo, naj bo izpit bolj razgovor med dvema osebam, ki si ne smeta stati nasproti kot usodna tekmeča v dvoboju. Odkod torej vsa ta črna dnevna kronika?

Vzrokov je več in ni lahko vse ugotoviti. Prav tako je veliko krivd, ki jih moramo pravilno razdeliti med učence, profesorje in družine. Prvo kar ugotavljamo, je to, da je danes družba bistveno drugačna kot pa je bila nekdanj. Psihološki, rekel bi naravnost patološki, je danes pojav, da mladina ne more več s trdnimi živci pred težje preizkušnje, ki posameznika postavljajo pred lastno realnost, brez samoprevare in utvare, ko mora vsak sam premeriti sposobnosti svojega razuma. To nesposobnost, rekel bi skoraj živčno napetost, opazujemo pri učencih in pri družinah, ki so vedno preveč popustljive in žive v neki sanjavosti in odmaknjenosti od realnega položaja. Utvare so postale kar splošna bolezen in nihče ne mara več priznati lastne šibkosti, lastnih pogreškov, lastne zmote in nesposobnosti. In v teh utvarah živi na žalost preveč dijakov skupno s svojimi starši, katerim je dijakovo opravičilo sveta resnica, ker on tako pravi. On že ve, ker hodi v šolo. Ko pa se razkrije realnost, je tu polom in nesreča.

Eno kar moramo pribiti je na splošno premajhna nadarjenost, nezadostna marljivost in to rodi slabo pripravljenost.

Drugi razlog neuspehov je podcenjevanje šole med letom, kar se na koncu spremeni v strah pred izpiti. Danes premnogi jemljejo vlogo dijaka vse preveč površno. Nekaj kar je nujno združeno z leti mladosti.

Tretji vzrok neuspehov je iskati med dijaki, družinami in današnjo družbo, ki na vsak način zahteva zrelostno spričevalo in celo univerzitetno diplomu, a na drugi strani pa lahko vidimo prav v te vrste ljudi naravnost prezir do vsake kulture. Zavračajo vsako resno znanstveno in literarno knjigo in se z vsem srcem in vso dušo oprijemljajo enostavnih komunikacijskih sredstev kot so kino, radio in televizija in jim je to začetek in konec duševnega in razumskega oblikovanja.

Pa še na en pojav bi rad opozoril. Sem prepričan demokrat v besedi in dejanju. Toda bodimo si odkriti in si povejmo tole ugotovitev, da so dijaki danes le malo preveč predržni. Saj imajo, ali vsaj zahtevajo, nič manj kot nekake »notranje odbore« (kot bi bili delavci in profesorji delodajalci), ki zahtevajo sprejeme in razgovore z razredniki, ravnatelji, šolskimi skrbniki in celo z ministrom. Zahtevajo, predlagajo, podpisujejo vloge in spomenice, proteste in celo stavkajo. Ko pa pride čas izpitov, ko se morajo predstaviti samo v vlogah kot učenci, tedaj so pa žrtve, tedaj je nastopila žaloigra.

Rekel sem že, da dijaki danes manj študirajo kot nekoč. Prav tako pa so danes dijaki manj prepričani, da morajo študirati, imajo manj čuta odgovornosti za neuspehe in zavrtnitve. Nekdanj so se slabo pripravljali dijaki predstavljali k izpitom ponižno in boječe. Danes pa so žrtve in javno mnenje jim daje prav, jih podpira. Dijak, ki ni izdelal zadnjega razreda, se nekdanj ni mogel predstaviti zrelosti komisiji. Danes pa tudi tak zahteva, da mu priznajo zrelost.

Pri tem razmišljanju seveda predpostavljamo, da morajo biti izpitne komisije in profesorski zbori strogo objektivni in strokovno povsem kvalificirani, ne morda v izpraševanju malenkostni in pikolovski, ampak stvarni in življenjsko resni.

PREGLJEVA MISEL V IGRI

„Žrava, deva Katarina!“

Snov za to igro je dr. Ivan Pregelj zajel v davni preteklosti, ko se je Evropa še branila pred turškimi vpadi v naše kraje. Pisatelj je oživel tisti čas na poseben način.

Najprej je zbudil pred nami naše prestolno mesto. Avstrija je tedaj gospodarila pri nas in videli bomo del tiste davnine. Ljudje pogosto uporabljajo nemške izraze. Pravega slovenskega meščanstva je bilo tedaj silno malo. Na ulicah delajo red stari avstrijski »žandarji«, ki so bolj počasni in ne preveč strogi. Radi zatisnejo eno oko, če le morejo, če se je kdo kaj pregrešil. Seveda »uradno« ničesar ne odpuste.

Dr. Pregelj je naslonil dejanje na dva tedanja stana: na študente in čevljarje. Študentje so bili seveda tedaj starejši. Radi so pili, vsaj nekateri. In pa veselili so bili vedno. Duhoviti in iznajdljivi.

Čevljarji niso prav radi gledali študentov. Vendar, to ni bilo kako sovraštvo, le radi so drug drugemu nagajali kot včasih fantje ene in druge vasi. A beseda da besedo in če je še dekle v sredi, se pa mladost lahko kar preveč razgreje in se zato prepir vname. In takrat je bilo tako...

Sredi te pisane družbe se kreta maestro Pistorio. Bog ve, kje se je vzel. Učitelj je pri ljubljanski stolnici, »pri sveta miklauzu«, kot pravi. To je ena najbolj veselih oseb, ki se kretajo na odru.

Nekaj posebnega je seveda gospa Kammersteinerin, »močna žena«, kot pravi nekdo. Ta bere levite na vse strani in se ne da kar tako ustrahovati. Zelo je vesela in zabavna postava.

Potem so še seveda drugi študentje: malo-kdaj trezni Sapla, junak in vzor pogumnosti mladega sveta, Jurij Gabrijel Semenič, potem korektor, profesor Klasiber, ki naj bi nadziral študente, pa je ves mlad in ves z njimi. Potem bomo srečali mestnega sodnika in njegovega pisarja, pa dve dekleti, meščanki, za katerima se ozira študentovski svet in še vrsto drugih ljudi. Pregelj jim je dal čisto posebno vlogo in nalogo. Prikazal jih je predvsem od vesele strani, čeprav tudi žalostni dogodek poseže vmes.

Kdor od fantov pa se pregreši, ga že vabi vojaški stotnik v vojsko. Če se javi, mu je vse oproščeno, pa še denarja dobi. To je pogosto za marsikoga izhod. Seveda pa je vprašanje, ali se bo dotični še kdaj vrnil.

To življenje se bo razvijalo pred nami. Nasmejali se mu bomo. Odgrnili pa bomo z njim delec naše davne preteklosti.

NOV ROMAN ALOJZA REBULE

Izšel je novi roman Alojza Rebule »Senčni ples«. Izdala ga je Slovenska Matica v Ljubljani. Knjiga obsega 370 strani. O delu bomo obširneje poročali v prihodnji številki Mladike.

RAZSTAVA AVGUSTA CERNIGOJA

V galeriji Casanuova je razstavljal Avgust Černigoj. To je nekako ista razstava, ki jo je umetnik priredil letošnjo zimo v Rotterdamu. Obsegala je samo grafična dela v različnih tehnikah. Razstava je pokazala Černigoja kot mojstra te umetnostne panoge. V nekem smislu je bila pravo odkritje in je z njo doživel umetnik enega najlepših uspehov.

LUČI IN ZVOKI

u Miramaru

Tudi letos je tržaška Turist.č.a. ustanova p.pravila v miramarskem parku sugestivno predstavo z naslovom »Luči in zvoki«. Predstava, ki velja za eno najoriginalnejših prireditev vse Evrope, je lani privabila nič manj kot štirideset tisoč domačih in tujih gledalcev. Letos so nekateri tehnični podrobnosti še izboljšali; vrh tega bosta od julija dalje na sporedu tudi po dve tedenski predstavi v nemščini. Pričakovati je treba torej še večji odziv publike kot lani.

Ogledali smo si to svojevrstno večerno predstavo in moramo reči, da je zares čudovita. Ko točno ob devetih ugasnejo luči, zavlada na tribuni nad malim miramarskim pristanom živahna radovednost in tisti značilni nemir, ki ga povzroča pričakovanje. Takoj zatem se pred strmečim gledalcem prične razpletati igra refletkorjev, zvočnikov in naravnih zvokov morja. Človek je stalno na meji med večerno prireditveno stvarnostjo in med onim dogajanjem, ki ga je že pred stoletjem zagrnil molk zgodovine. Gledalec ne vidi nikogar; po parku in po čereh so razmeščeni zvočniki, ki se med seboj pogovarjajo, se kličejo, tolažijo, smejejo, obupujejo, verujejo. Vmes se prepleta glasba, za katero človek nikdar točno ne ve, ali prihaja od morja, izpod cipres ali pa lebdi kar nad zalivom. Vsemu temu se pridružujejo čarobni svetlobni učinki, ki z različnim osvetljevanjem enega in istega prizorišča spreminjajo sceno v neskončno možnih odtenkov. V tem okolju se odvija znana zgodba Habsburžana Maksimilijana in njegove žene Karlote; zgodba, ki jo vsi poznamo, a vendar tako plastično zaživi pred nami v sedanosti, da za hip skoraj pozabimo, kakšen bo neizbežen konec.

Skupina znanih italijanskih igralcev, med njimi Gianni Santuccio in Lilla Brignone, se je z režiserjem Bolchijem na

čelu zares izkazala. Predstava kot celota je ena sama polnost.

In vendar — slovenski gledalec pri »Lučih in zvokih« nečesa pogreša. Manjka en sam droben namig, vsaj rahlo nakazana prisotnost naše besede in pesmi, ki sta bili tragičnemu vladarju dobro poznani. Praded podpisanega je včasih pravil zgodbo iz svoje mladosti. Ko se je Maksimilijan odpravil na usodno pot čez ocean, so se barkovljanski fantje nekoč domenili, da bodo priredili miramarskemu paru podoknico. Nekega večera so se zbrali na portiču, sedli v velik ribiški čoln in odveslali proti Miramaru. Ko se je čoln zasedral ob navpični steni prav pod Maksimilijanovim oknom, so pričeli prepevati. Bodoči kratkotrajni vladar Mehike je prišel k oknu in se fnatom ginjen zahvalil za prijazno misel. Ni treba poudarjati, da so fantje peli slovenske pesmi in ne »Guarda la luna, come che lā camina«, ki jo lahko slišimo pri »Lučih in zvokih«.

S to obrobno pripombo seveda nismo mislili polemizirati. Postavili smo le piko na i in ugotovili, da je bil pri tej čudoviti predstavi izpuščen drobec. Neznaten drobec, ki bi že iz ljubezni do folklore, pristnosti in zgodovinske točnosti ne smel manjkati.

TOMAŽ PERTOT

SLOVENSKE PESMI NA KONTOVELU

Orkester »Vesna« je 18. t. m. pripravil na Kontovelu nad vsa pričakovanja zanimivo prireditev. V tamkajšnji društveni dvorani so se zbrali najboljši pevci-amaterji iz Sv. Križa, s Proseka in Kontovela in posredovali občinstvu najlepše slovenske moderne pesmi.

»Večer slovenske moderne pesmi«, katerega si je zamislil in tudi pripravil Mario Bogatec, je imel dve zanimivi posebnosti. Prvič: da so bile na sporedu same slovenske popevke. Drugič: da so na njem sodelovali skoraj sami delavski fantje in dekleta. Vsled tega se lahko čisto upravičeno sprašujemo: kje pa je naša slovenska intelektualna sila — študentje, akademiki, učitelji, profesorji... Pa ne da bo morala odslej naprej samo kmečka in delavska mladina voditi ter oživljati izumirajočo slovensko kulturo na Tržaškem? Kako bodrilno je nemoteno spanje našega tržaškega intelektualca! Ne motimo ga, prosim, v tem sladkem snu, drugače mu lahko še živce pokvarimo!

Zavedni slovenski delavski mladini, ki je pripravila mnogo lepih užitkov na večeru in ki želi kulturno delovati — pa vse naše priznanje.

D. Š.

SLAVJE SLOVENSKE PESMI V CELOVCU

V razdobju treh nedelj so naši rojaki na Koroškem imeli dve pomembni kulturni prireditvi. Zadnjo nedeljo maja je nad 1000 rojakov prisostvovalo v Glasbenem domu v Celovcu in poslušalo izvajanja desetih pevskih zborov, ki so nastopili v Celovcu. To so zbori iz Podjune, Roža, Zilje in iz Celovca. Vsi ti zbori so se povezali v Zvezo pevskih društev in si tako vzajemno pomagajo. Resnost svojega dela in ljubezni do slovenske pesmi pa so pokazali na skupnem koncertu. Poslanstvo pesmi je najboljšje označil slavnostni govornik Tomaž Holmar, ki je na koncertu pred zbranimi dejal: ... »Ta pesem je naša in nam je dobra kot mati, resna kot oče, nežna kot hrepeneče dekle, prešerna kot fant od fare, poskočna in vesela kot brezskrben otrok. Vsa naša je, ob njej smo rasli in se vzgajali in je zato tudi del naše duševnosti in osebnosti...«

Druga pomembna prireditev v Celovcu pa je bila šolska prireditev slovenske gimnazije. Naši rojaki na Koroškem so si priborili lastno srednjo šolo. Ni še popolna, a raste iz leta v leto. Bori se z začetnimi težavami kot so se in se še bore naše šole na Tržaškem in Goriškem. Toda težave le še spodbujajo k marljivejšemu delu. Slovenska gimnazija v Celovcu ima šele pet razredov. Še tri leta, pa bo popolna. Toda kljub temu je nastop, ki so ga imeli 19. junija v Celovcu, izpričal njeno zrelost in voljo do življenja. Pesmi raznih narodov in pesmi v materinem jeziku so se vrstile na dveurnem sporedu in vnmala srca prisotnih. Ni bil to dolgočasni pevski spored. Prepletanja dvospevov, četverspevov, deškega in dekleškega zbora, mladinskega zbora in mešanem zboru so bila tako pestra kot so pestri okrasni na barvanih pirih ali slapovi cvetočih nageljnov, ki vise raz oken. V pesmi hočemo živeti, jo ohranjati in predajati znanjem, je bil sklepni akord lepe prireditve.

S. M.

MIHCA IN JAKCA

kratek izlet po mestu

To se je dogodilo takrat, ko se v našem mestu ni dogajalo nič nenavadnega. Radijski oder je igral, operne arije so plavale v zraku, delavci so neutrudno prekopavali ceste. Tudi snega še ni bilo in SG je naznanjalo na vse štiri strani, da bo začelo nastopati s prihodnjo nedeljo po vseh vasicah ozemlja. Večerni in jutranji majhni časopis ni imel kaj pisati in začel je poučevati zgodovino. Iz Avstrije so redno prihajala pisma. V pristanišče je mesečno prihajala ladja, dnevniki so se oblačili v pusto, nezanimivo nedeljsko obleko. Mladina je požirala banane in pri Sv. Justu so vrteli Rezko in Murke. Sodelovanje na kulturnem področju je bilo veliko. Od Skofij proti Trstu so ob petkih vlačili torbe mesa in čutiti je bilo tudi močan vonj po bencinu. Kljub vsemu temu pa je dolgočasje prevzemalo ljudi in seglo tudi do Mihca in Jakca, ki sta med enim udarcem in drugim sklenila, da se ga rešita in pogledata malo po mestu. Izvlekla sta izpod zvona vrv, ki je bila tam shranjena že enajst let ali več (nihče ne ve v kakšne namene), jo trdno privezala za zvon in se drug za drugim spustila na tla. Pripekala je vročina in ljudje so se na Velikem trgu tiščali pod velikimi, barvno progastimi dežniki. To jima je pripomoglo, da ju nihče ni opazil. Sicer pa ni bilo nikogar, ki bi ju lahko videl. Zupana sploh ni bilo, vratar se je bil pa zamaknil v slikarsko umetnost v Občinski galeriji. Oddahnila sta se, se pogledala in v njunih sivozelenkastih očeh je zaigralo veselje.

»Dobro,« je pokimal Mihec.

»Da,« je dejal Jakec.

Ozrla sta se, kam bi krenila in ker sta bila pozabila pogledati, koliko kaže ura, je Mihec skočil proti trgu in se ozrl navzgor.

»Pol enajstih, Jakec!«

»Mihec, kdo bo pa zdaj bil po zvonu?«

»Kdo bo pa poslušal, šleva! Saj bova kmalu nazaj. Pravzaprav pa imava tudi midva pravico, da za nekaj ur napoveva stavko. Saj stavka zdaj eden, zdaj drugi.«

Tako je dejal Mihec. Jakec pa je zadovoljno pokimal in skomizgnil z rameni. Nato sta odšla proti Borznemu trgu. Sredi trga je Jakec zapazil stopnice, ki vodijo navzdol in vprašujoče pogledal Mihca.

»K. podzemski železnici,« je rekel ta. Jakec se je čudil in ni vedel ali naj verjame ali ne. Hodil pa je nerodno. Zrl je z odprtimi ustmi v izložbe UPIM-a in drugih trgovin ter nerodno stopil nekemu gospodu na nogo. Ta je zavpil, Jakec se je ustrašil in zbežal.

»Saj ta človek ima železno nogo,« je vpil gospód, »joj kako boli!« Ozrl se je nato v Mihca, ki je bil postal, da se v Jakčevem imenu oprostí in se začel tresti.

»Ampak ta dva nista normalna, draga!« Bil je ves bled v obraz. Tudi Mihec se je ustrašil. Bal se je, da ju bodo spoznali in je zbežal še on.

»Oh, dragi, kako si čuden,« je dejala gospodova gospa in ga potegnila v modno trgovino, čeprav tega nista imela v programu. Gotovo je hotela izkoristiti priliko. Mihec pa je dohitel svojega tovariša in mu s samimi pogledi zagrozil. Bila sta že na Goldonijevem trgu in tu je bil z onimi semaforji še Mihec v zadregi. Jakec je kar hitel naprej. Žvižg in policajev prst je kazal na rdeče. Jakec je zdrvel nazaj. Zbralo se je medtem še nekaj ljudi in ko so ti prekoračili cesto, sta jo tudi Mihec in Jakec. Bala sta se teh semaforjev, še ko sta koračila po ulici Carducci in ker jih je bilo tu vedno več, sta zavila v neko manj prometno ulico.

»Tu je pa blato,« je zavpil Jakec in v trenutku ga ni bilo več. Samo neko ropotanje zdrobljenega železa je bilo slišati iz enega izmed mnogih jarkov.

»Jakec!«

»Uf, moje kosti! Mihec, daj mi roko!« Pomolil mu je roko in ga zvlekel ven.

»Nesrečen si, Jakec! Gotovo so prav v teh dneh izkopali te jarke in kmalu jih bodo spet zasuli. In prav ta dan si si moral izbrati za svoj izlet!« Tako je rekel Mihec. Pri tem pa ni vedel, da se je motil. Zavila sta v prvo ulico na levo in odhitela proti trgu Oberdan. Pod okni prve hiše na desni sta se ustavila in prisluhnila. Slišati je bilo mile ženske glasove. Nato molk. Hripav ženski glas je zatem naznanjal, da je pel ženski kvartet »Večernica«. Zopet molk in spet ženski glas. Po kratkem glasbenem premoru bo nastopil ženski kvartet »Metuljček«. Čakala sta, a ni bilo slišati nič več.

»Okvare na oddajniku,« je menil Jakec in šla sta naprej. Zagledala sta openski tramvaj in Jakec se ni mogel načuditi njegovi barvi. Ulica 30. oktobra se mu je zdela pusta. Na zidovih je opazil plakate z napisom »Dvojezičnost.« Pozanimal se je, kaj naj bi to pomenilo. Mihec je razlagal.

»Dvojezičnost, pač. Uvedli bodo dvojezičnost.«

»Pa se temu nihče ne upira?«

»Ah, seveda, pa še kako! Se miši protestirajo. Možje se upirajo. Si predstavljaš! Ženske z dvema jezikoma!«

Jakec se je nasmehnil. Nato je še vpraševal.

»Mihec, ali misliš, da naju bodo prosili za intervju za ono oddajo?«

»Katero?«

»Kdo, kdaj, zakaj?«

»Gotovo! Če vabijo celo kmetice iz Sosljana, zakaj bi naju ne?«

»Bodo prišli oni k nama, ali ne?«

»Ne, midva tja!«

»Midva tja še enkrat?«

»Da, midva tja, volčič!«

Jakec je bil užaljen in je utihnil. Sele ko sta prišla pred cerkev sv. Antona je oživel. Spoznal je mnogo golobov in jih pozdravil. Pozanimala sta se za uro! Četrto do poldne je bilo.

»Pohiteti morava, Jakec! Opoldan bo treba zvoniti. Gotovo bi opazili, da naju ni.«

Krenila sta na desno proti Rdečemu mostu, ker sta mislila, da bo tam manj ljudi. Pa sta se zmotila, ker je bilo v mestu mnogo turistov. Nekateri so peljali v rokah kolesa, drugi so kupovali copate, tretji odeje. Le s težavo sta se prerila skozi ljudi, zamaknjene v čudo, izpostavljeno na stojnicah.

Končno pa sta le prispela, splezala po vrvi navzgor in se zopet odahnala.

»Mihec, lepo je po mestu, vendar mislim, da je lepše tu, ali ne?«

»Da,« je dejal Mihec in se nasmehnil. Nato sta začela biti uro.

ŠOLSKE PRIREDITVE IN RAZSTAVE NA TRŽAŠKEM

Ob koncu šolskega leta šole rade prirejajo zaključne nastope in razstave, da tako vlijejo mladini novega ognja in da pokažejo staršem in prijateljem šole, česa so se v šoli naučili. Tudi letos so šole na Tržaškem pokazale, kaj so delale. Ljudska šola nima namena seznanjati učencev le z osnovami branja in računanja, mora jih polagoma pripravljati za življenje, na samostojno pot. Za to pripravo pa so velikega pomena nastopi in razstave izdelkov. Pri nas pa imajo taki javni nastopi še drug pomen, to je utrjevanje narodne zavesti v javnosti. Našo mladino danes vse preveč motijo televizija, juke-box, popevke in toliko drugega, da je v nevarnosti, da bo domača govorica zares postala le za dom, pa še tam nas marsikaj moti. Zato so vse pohvale vredne one šole in učiteljki, ki ob koncu leta pripravijo z učenci v domačem okolju šolsko prireditve združeno z razstavo.

Letos moramo na splošno pohvaliti marljivost učiteljev in učencev. Preko Brega, gornje okolice in tudi v mestu samem so se vrstile šolske prireditve in razstave. Da si ljudje žele takih prireditev, vidimo iz tega, da takrat napolnijo dvorane. Tako smo videli v Skednju, Bazovici, Sempolaju in drugod. Preveč bi bilo, če bi vse kraje poimensko naštevati. Vsi dobro vemo, kje so take prireditve bile in kje jih ni bilo. In tam smo jih najbolj pogrešali, ker bi bile najbolj potrebne. Upamo, da se bo naše učiteljstvo polagoma le zavedalo, da je treba s šolo živeti. Od oktobra do junija je kratek čas za delo, zato se tudi ne bodo preveč zmučili. Saj so potem dolge počitnice.

Tudi srednje šole, zlasti strokovne moramo pohvaliti. Industrijske strokovne šole nas vsako leto navdajajo z večjim zadovoljstvom. Lepe strokovne in prostoročne risbe, okusni izdelki ženskih in moških ročnih del izpričujejo, da se mladina pravilno usmerja. Tudi razstava na nižji srednji šoli je pokazala veliko zanimanja dijakov za lepo umetnost. Od višjih srednjih šol pa omenimo gimnazijo, ki nam je v Avditoriju lepo podala Antigono. Toda tudi tukaj moramo reči, kar smo dejali zgoraj: če se najdejo požrtvovalni ljudje, ki so voljni tudi izven šole kaj napraviti, se lahko vse napravi, če pa smo le preveč radi komodni in samo udarniki na uro, potem pa še tista ura ne bo dosti vredna. **M. Š.**

JOZE PIRJEVEC

Moj Trst

Moj Trst,
k tebi romajo misli nocoj,
da se sprehodijo po ulicah znanih
in se ozro po dragih ljudeh.
Pred očmi
vstajaš v vsej svoji lepoti
s trgi, cerkvami, pomoli,
kamor privija se morje v varno naročje.
Skrivnost mi odkriva srce,
ki je v meni bila,
pa je nisem poznal.
Nocoj vem,
da te ljubim neizmerno...

JOZE PIRJEVEC

Prisluškujem

Prisluškujem tvojim korakom
in zdi se, da kradem,
ker stena je med mano
in tabo, a skozi njo sem šel
nevabljeni gost...
Je mar ljubezen to,
da ti oko sledi,
ko greš po vrtni stezi,
da roka hrepeni,
dotakniti se cveta,
ki si pobožala ga ti...

Veruj v vstajenje,

Nad tisoč petsto sovjetskih državljanov, ki so na neznane načine zvedeli za dan, uro in kraj Pasternakovega pogreba, ker tisk ni pisal o tem, se je zbralo v sredo zvečer v pesnikovi »dači« v vasi Peredelkino, piše Ronchey. To so bili njegovi prijatelji in bralci, med njimi mnogo mladih. Vmes je bilo tudi nekaj pisateljev: Konstantin Paustovski, Viktor Slovski, Nikolaj Virta in Ehrenburgova žena, ki je zastopala svojega moža, ki je trenutno na Švedskem. Odsotni pa so bili skoraj vsi predstavniki uradne sovjetske kulture, da tudi pesniki in pisatelji, ki prebivajo v Pasternakovi sosesčini, kot na primer Konstantin Fedin.

Medtem ko je Pasternakova hčerka sprejemala tiste, ki so kljub vsemu hoteli počastiti mrtvega pesnika, je igral pianist Svetoslav Richter Chopinovo Pogrebno korčnico. Med množico, ki se je zbrala na vrtu in na cesti in ki je prispela iz Moskve, Leningrada in Kijeva, se bilo opaziti obraze učenjakov, mladih intelektualcev in starih učiteljev finih potez, ki so jokale pod svojimi pajčolani.

Ob petih popoldne je deset mladeničev dvignilo krsto, ki je bila po ruskem običaju še odprta in polna rož, iz katerih je bilo videti sivi Pasternakov obraz, ter jo odneslo na vaško pokopališče. Dolgi sprevod se je razdelil v dve počasni procesiji: ena je sledila po glavni cesti za krsto, druga pa je preko polj odšla proti pokopališču na griču.

Novoizkopani Pasternakov grob leži zraven ograje, ki obdaja grobove starih vaških boljševikov. Množica se je zbrala na pobočju griča med skalami in grmi. Krsto so položili na tla in okrog nje so zložili cele kupe cvetja, ki je romalo od bolj oddaljenih iz rok v roke preko glav, da bi ga položili h grobu.

Spregovoril je filozof Valentin Asmus, profesor na moskovski univerzi. Njegov govor je bil plemenit, resno in genljev. »Malo je pisatelj, ki bi jih mogli primerjati po čistosti in poštenosti prepričanja s Pasternakom« — je rekel. »Ni važno, kakšno je bilo naše stališče do njega in kako smo ga kritizirali. Bil nam je vzgled, kako mora pisatelj braniti svoje stališče. Dokler bo obstajal ruski jezik, bo njegovo ime zapisano v naši literarni zgodovini kot eno največjih pisateljev. On ni verjel v umetnost zaradi umetnosti, ampak je mislil, da je njegova dolžnost, da govori sodobnikom. Ni se obračal proti oblasti in ni imel drugih ugovorov razen enega, da se namreč nikdar ni vdal v misel, da lahko sila pripelje do česa novega in dobrega. Bil je kot Tolstoj in kot Tolstoj, da so ga slabo razumeli. Bil je zelo zahteven do samega sebe in do pisateljev. Ni trpel povprečnosti in oportunitizma«.

Stari igralec Golubjencev je deklamiral nato nekaj verzov.

Neki visok in suh študent je stopil naprej in rekel: »Mi, ki verujemo v večno življenje, vemo, da bo Pasternak večno živ.« Ozrlj smo se naokrog, da bi si zapomnili obraze tistih, ki so ploskali. Videli smo same mlade. Še dolgo se bomo spominjali pogreba Borisa Pasternaka.

Tako se je poslovil pisatelj, ki je stopil pred dvema letoma pred svetovno javnost s knjigo »Doktor Živago«, ki je napovedala »odjugo«, v katero sta upala ob XX. kongresu KPSZ rusko pripovedništvo in poezija. Polni vere v osvoboditev umetnosti pred ždanovstvom so se dvignili Ehrenburg, Nekrassov, Dudincev in Pasternak. Toda prvi trije so se kmalu umaknili in Pasternak je ostal osamljen in ni klonil, ni napravil kompromisa. Pasternakova osebnost sije iz njegovih del, in ta osebnost je močna in pogumna, ki jo zmore le duševno krepak in samostojen mislec, kar mu priznava tudi sovjetska enciklopedija, ki ga označuje: »Znani poet, toda okužen s subjektivnimi pogledi na življenje, zmedenih utvar in suhoparnega jezika...« Pasternak ni govoril uradnega režimskega jezika. Imel je samostojen pogled na svet, na življenje in zgodovino. Ta pogled je bil bistveno prežet s kr-

Pasternak!

ščanstvom. Iz Doktorja Živaga govori Pasternakova duša. »... samo po Kristusu so stoletja in generacije zadihale v svobodi...«

»... Dekle, naravno na kar bi stari vek ne bil niti pozoren, da v miru in tišini življenje otroku, da svetu življenje, življenje življenja. To dekle ni rodilo iz fizioloških vzrokov, temveč čudežno...«

»... Na svetu se je nekaj spremenilo. Rim je propadel... dvignilo se je spoštovanje osebnosti, utrdila se je svoboda. Življenje nekega človeka je postalo življenje Boga, ki je napolnil s svojo vsebino vesoljstvo. Adam je hotel postati kot Bog, pa se je zmotil in ni postal. Sedaj pa je Bog postal človek, da bi iz Adama napravil Boga...«

Ta videc je zaključil svojo knjigo z vizijo:

»Stopil bom v krsto in tretji dan vstal
kakor splavi, ki drse po reki,
v sodbo.
Od mene bodo kot tovari
v karavani pritekla stoletja
iz teme.«

Zgodba romana Doktor Živago je zgodba Pasternaka samega. Toda Moskva je odklonila natis s kritično pripombo: »Duh, v katerem je zamišljen roman, je duh, ki zavrača socialistično revolucijo.« Toda Pasternak je zavrnil obdolžitev kot je zavrnil in odklonil avtokritiko, ko je Doktor Živago izšel izven Sovjetske zveze. Doktor Živago in z njim Pasternak sta ostala zmagovalca pred svetom. Sledilo je najvišje priznanje, podelitev Nobelove literarne nagrade za leto 1958, kateri se je pisatelj moral odpovedati na pritisk sovjetskih oblasti. Toda odpoved je bila le zunanja. V svoji notranjosti je Pasternak zmagal, zmagal pa je tudi v svobodnem svetu. Ta udarec domačega kroga Pasternaku ni bil nov. Že leta 1932 je Pasternakovo delo »Drugo rojstvo« doživelo slično usodo. Takoj po izidu, so ga morali umakniti. Tedaj se je umaknil tudi Pasternak in se posvetil le prevajanju.

Današnji moderni čas je čas nasilja in zastraševanja. Zato Pasternak v svojem Doktorju Živagu zahteva pravico za človekovo osebnost z logično in poetično silo. »... Čeprav razjasnitev in svoboda, ki smo ju pričakovali po vojni, nista prišli obenem z zmago, kakor smo mislili, to ni važno. Slutnja svobode je bila v zraku v letih vojne in to je bila edina zgodovinska vsebina...« Tako mišljenje Doktorja Živaga je zadelo na odpor v literarnih in kulturnih krogih in rodilo pritisk na Pasternaka, naj zapusti domovino. Toda Pasternak ni maral zapustiti svoje domovine. Zahteval je, da ostane pri materi Rusiji, čudoviti, slavni materi, katere ime zveni onstran morij, pri materi mučenici, upornici, ki jo je ustvaril Bog z njeno čudovito usodo, kot jo slika v Doktorju Živagu.

V Pasternakovem junaku je vsebina ruske duše polna mistike in pesimističnega ožilja in upanja kot je to izrazil v verzih:

Blizu groba sem že, ko bo duh božji zmagal
a uverjen, nad izprijenostjo in
da bo prišel trenutek, ostudnostjo.

Upanje v Večnega, v Njega, ki ima v rokah zgodovino ljudstev in življenje posameznikov, je Pasternaku narekovalo poslednje slovo, ki ga je izrazil prijatelju: »Hvaležen sem ti za vse, kar si napravil zame. Nasvidenje!«

Maks Sah

Tvoja podoba

FAUSTINA

Pripravljalo se je k nevihti. Že ves popoldan sem bila v sobi. Prižgala sem si luč, kajti stемnilo se je. Pred mano je ležalo polno listov. Toda skoraj vsi so bili nenapiasni. Moje misli so bile tako zelo odsotne od tistega papirja! Uhajale so čisto drugam, ven v naravo, ki se je že davno razb-hotila v zelenju.

Toliko besed mi je ležalo na duši! Rada bi, da bi posijalo sonce nanje. Vsaka moja izgovorjena beseda je bilo plaho jecljanje. Prhutala je nestalno.

Na mizi sem imela vse pripravljeno za odhod. Pred sabo v rokah pa sem tiščala tvojo sliko. Tedaj se je v meni nekaj zganilo, kakor spomin na nekaj lepega, ki je bilo...

Na misel so mi prihajale tvoje besede. Zdelo se mi je, da mi odgovarjaš nekje daleč z zamolklim glasom. Toda meni so tvoje besede vsekakor nekaj pomenile, čeprav so bile tebi kot brezglasna skrivnost. Jaz sem verovala vanje, verovala kot v tvojo ljubezen.

Jutri odhajam, vrnem se šele jeseni.

Karnski svet je reven, a je kljub temu lep. Tista pokrajina me osvaja vsako leto z novim čarom. Vprašal si me, zakaj grem. Ne moreš razumeti, kako težko je, če ljubiš otroke in jih nimaš nikoli pred sabo. Kako si želiš vsaj poleti njihove bližine, živeti z njimi, se igrati in najti v njihovem pogledu toliko ognja, sonca, moči in upanja. Vse to je več vredno kot sto besed. Vsega tega ti ne boš nikoli razumel; ostaneš doma in s teboj je drugače.

Poletje bo minilo in kdove ali se jeseni še kdaj srečava? Morda mimogrede na ulici, v mestnem parku, med množico v tramvaju? Ali bom tedaj, ko te bom srečala predahnjena z nekim notranjim mirom? Ali se bodo najine oči svetile, kot bi se v njih prižgalo nešteto luči?

Toliko vprašanj je, ki jim ne vem odgovora. Ustnice so neme, vprašanja pa me žgo v grlu in jih jutri nepojasnjena ponese s seboj.

Zaprla sem okno, kajti začelo je močno deževati. Debele kaplje so padale in močile kraški svet, ki je bil ves izsušen. Dež je prišel prepozno. Pri nas je vedno tako, ali ga ni toliko časa, ali pa pride, ko ga ni več treba. Nato pride veter in še bolj vse posuši.

Pomislila sem nate. Ali si prišel pravočasno domov, preden je začelo deževati. Morda si že legel in tudi ti ne moreš najti sna. Premišljuješ, morda te je utrudil današnji dan? Prenaporen je bil zate.

Vrtim se in se preobračam v postelji; ne najdem miru. Oči so mi trudne, a ne morem zaspati. Mislim na jutrišnji dan, na delo, ki me čaka. Mislim, ali je greh, če se imava rada; če je ljubezen vir življenja, zakaj bi se ne smela ljubiti? Pred dnevi sem imela čudne sanje. Neka zla sila je prišla, ki je naju ločila. Tedaj sem kriknila in se prebudila. Včasih pomislim in se tudi zamislim, da mogoče nisva ustvarjena drug za drugega, ker bi bilo to preveč lepo. Življenje bi nama bilo kot ena sama pesem. To pa morda ni dano ne tebi, ne meni. Le redki ljudje vedo, kaj je sreča in jo znajo ceniti.

Iz hladne noči se bo kmalu rodilo novo jutro. Oglasil se bo zvon iz vaške cerkve, ljudje se bodo prebujali in hiteli v mesto, v tovarne, v pristanišča, v razne delavnice, v trgovine. Mnogo jih odhaja vsak dan, da preživljajo sebe in družino.

Tudi jaz stopam s kovčkom v roki počasi proti vasi. Sončno poletje v gorah me bo okrepilo in mi prineslo radost. Avtobus bo kmalu zaropotal, še malo in bomo v Trziču. Otroci bodo peli, nekateri bodo vzeli malico iz torbe. Jaz bom sredi med njimi. Sedela bom s torbico v rokah, kjer je skrita prav na dnu tvoja podoba.

»ANTIGONA« V AVDITORIJU

Ko sem 1. junija zvečer vstopil v Avditorij, nisem bil prav nič presenečen nad nabito polno dvorano. Slutil sem že, da bo dramska predstava dijakov Višje slovenske gimnazije dobro obiskana. To je že vsakoletna tradicija in občinstvo je spet pokazalo, da so mu take prireditve pri srcu.

Skupina dijakov je pod vodstvom profesorja Jožeta Peterlina naštudirala Anouilhovo »Antigono«. O tej predstavi ne nameravam pisati ne ocene ne poročila. Vrstice, ki sledijo bodo le vtisi nekdanjega dijakka, ki je pred leti tudi sam stal na istem odru in tresočih se kolen čakal na svoj stavek, na edini stavek, izgovorjen — Hvala Bogu! — v zboru z drugimi »umetniki«.

Če naj beležim vtise po vrstnem redu, moram najprej pripomniti, da me je ugodno presenetila scenerija. Dasi moderne umetnosti ne razumem (in tega se ne sramujem), moram vendar ugotoviti, da se je izrazito moderna in deloma drzna scena imenitno podala dramskemu vzdušju. Drugi vtisi, tudi ta pozitiven, je rasel v meni polagoma skozi prvo dejanje in dobil potrdilo tudi v ostalih dveh. Gledalci smo po dolgem času spet enkrat prisostvovali predstavi diletantov, ki so znali svoje vloge na pamet, kot se spodobi. Prihranili so nam tiste mučne sekunde molka, negotovosti in zadrege, ki delujejo na gledalca včasih še porazneje kot na igralca. S tem je ta skupina dijakov dokazala, da se je pripravljala na predstavo z veliko vnemo in da je svojo nalogo vzela resno. V tem pogledu lahko velja a zgled vsem diletantskim skupinam na Tržaškem in zasluži vse priznanje.

Nekaj besed o izbiri dela. Odkrito priznam, da sem se pred predstavo nekoliko bal, da bo »Antigona« Jeana Anouilha za izvajalce prezahtevna, za povprečnega gledalca pa pretežavna. A izkazalo se je, da je bil ta strah neupravičen. Domnevam, da sem uganil režiserjevo misel: višješolci naj dokažejo, da se njihovo intelektualno in etično obzorje širi in da so sposobni, podati in predvsem doumeti tudi velike probleme, ki so dobili svojo umetniško podobo v svetovni kulturni zakladnici. Profesor Peterlin je tvegala precej; iz izkustva je vedel, da je npr. Linhart mnogo popularnejši in da se z njim laže in neposredneje pritegne občinstvo. Kljub temu se je odločil za težje delo. S tem pa je dosegel dvoje: predstava je dobila elitnejši in višji kulturni pečat, občinstvo pa je s svojim razumevanjem in odobravanjem spet povedalo, da mu ni samo do lahkotnosti, temveč tudi do intimnega stika z resnimi, večnimi problemi. Nič za to, če igrajo diletanti, ki seveda tudi pri najboljši volji ne morejo prekositi samih sebe.

In tako je prišel trenutek, da spregovorim nekaj besed o mladih igralcih. Kot sem že rekel, tale sestavek ni ocena, zato se ne bom spuščal v razčlenjevanje posameznih likov. Ne morem pa mimo treh mladih ljudi, ki so pokazali talentiranost, ob kateri postane človek pozoren. Najprej omenjam Matejko Peterlinovo, ki je igrala zahtevno naslovno vlogo. Če se bo to dekle pogosteje posvečalo odrskemu igranju, si ji upam prerokovati še lepe uspehe in zadoščenja. Vse drobne negotovosti in neizdelanosti, ki nujno spremljajo mladega človeka na začetku umetniške poti, je moči polagoma obrusiti in odpraviti, če sta

V premislek

dana dva važna pogoja: talent in volja. Pri Peterlinovi sem oboje zasledil v nadpovprečni meri. Nekaj podobnega bi lahko dejal tudi o Griši Mikužu, ki je dokaj dognано podal lik tirana Kreona. Nekaj mladostnih kretenj ni motilo; to je vse prej kot nepopravljivo. Morda je močnejši v dialogu kot v samogovoru. Oba mlada igralca sta se res potrudila in sta se v nekaterih prizorih povzpela do stopnje, ki jo v diletantskih merilih lahko označimo za prvostvo.

Prav dobro se je izkazala tudi Mara Debeljuhova. Izdelala je umirjeno in prijazno varuško. Igrati staro ženico je za mlado dekle navadno težaven posel. Debeljuhovi se je to posrečilo v zadovoljivi meri.

Kot svojevrsten lik omenjam tudi lektorja. Odigral ga je Boris Sancin, ki se je kretal po odru možato in dokaj neprisiljeno. Z dramskega stališča pa se mi je zdel ta vloga povsem odveč. Lektorjeva naloga je pojasnjevanje; če se avtor posluži tega sredstva, ki je izrazito nedramatsko, s tem nehoti pokaže nezaupljivost do gledalčevega razumevanja. V tem je tudi nekaj preveč ljudskega, kar je v očitnem nasprotju z veličino dramskega problema in izraza.

Prostor ne dopušča, da bi govoril o vsakem posameznem igralcu. Upam, da ne bo nihče užaljen, če tu navedem le imena ostalih nastopajočih. Po abecednem redu so pri »Antigonik« sodelovali še: Riko Adamič (Hajmon), Jože Dekleva (1. stražnik), Neva Godnič (Evridika), Radoš Mužina (Kreonov paž), Matjaž Schar (3. stražnik), Marta Ščuka (Izmena), Juju Vodopivec (2. stražnik) in Franc Žerjal (sel). Vsak je po svojih močeh pripomogel k celotnemu lepemu uspehu predstave.

Kot najprijetnejši vtis pa moram končno omeniti prisrčnost in simpatičnost, ki neizbežno spremljata mlade ljudi v odraslih vlogah. Ljubko je bilo gledati, kako so Antigono spravili čevlji z visokimi petami v komaj opazno začetno zadrego; z nasmehom smo zaman iskali Kreonovo obilnost čez pas in njegovo plešo, ki je bila samo v tekstu; pa tudi sproščeni val smeha, ki je pozdravil stražnikovo izjavo, da je star 37 let, je dokaz simpatije, ki so jo znali mladi igralci vzbuditi med občinstvom.

Za zaključek lahko rečem, da smo gledali globoko delo, ki je bilo skrbno pripravljeno in simpatično odigrano. Mladi igralci in režiser profesor Peterlin so bili upravičeno deležni enodušnega priznanja s strani občinstva in kritike.

Saša Martelanc

SG V NOvem SADU

Slovensko gledališče iz Trsta je nastopilo tudi letos na jugoslovanskem dramskem festivalu v Novem Sadu s Tavčarjevo komedijo »Nicky, zlati deček«. Občinstvo je sprejelo Tavčarjevo delo z naklonjenostjo, medtem ko glavni marksistični kritiki, kot na primer kritik beograjske »Borbe« in pisatelj Eli Finci v »Politiki« z njim nista zadovoljna. Kritizirata zlasti drugi del igre.

FILM VESELICA

Režiser Jože Babič je začel snemati v študiju Triglav Filma v Ljubljani, film »Veselica« po neki noveli Bena Zupančiča. Vsebina se dogaja nekaj let po zadnji vojni.

»Prosim, ali je gospod ravnatelj v uradu?«

Tako nagovorim tajnico ravnatelja mednarodne filmske hiše. Ni ga doma, a se bo kmalu vrnil. Ker sem že tukaj, se spodobí, da ga pozdravim, posebno zato, ker me je pred nedavnim iskal po telefonu.

Vstopim, zgubim se v mehke naslonjaču ter skušam prebiti nekaj prostih minut. Na stenah filmskih uradov ne visijo slike svetnikov, niti se ne spomnim, da bi bil kje in kdaj zagledal na mizi kakšen križ. Oh, koliko križev je tudi po teh uradih! Da ne bi štel muh, prosim tajnico, ali ima kako primerno knjigo. Poudarim primerno, kajti vem, da sv. pisma ali življenja svetnikov na teh policah ne bom našel.

»Z veseljem,« odgovori prijazno in pohiti v sosednjo sobo po knjigo, ki jo je kupila prijatelju za božično darilo. Iz nasmeha sem razbral, da je ta prijatelj njen zaročenec. Skušam se opravičiti, a zastonj. Kar vesela je, ker je radovedna, ali bom pohvalil njeno izbiro.

V trenutku je nazaj in mi ponudi lepo vezano knjigo — Riccottijev Kristusov življenjepis.

Ni bilo težko uganiti, da sem bil nemalo presenečen zaradi izbire, ali bolje zato, ker v filmskih uradih naletim na Kristusov življenjepis. Tajnica se je veselo oddaljila, bila je skoraj malo ponosna, po pravici ponosna, radost ji je žarela z obraza. Ni počakala na moj odgovor, predobro je vedela, da odobravam njen okus, da je izbrala pravo pot, ki ji bo zagotovila neminljivo srečo krščanskega zakona.

Morda noben Kristusov življenjepis ni naletel na tako splošno odobravanje kot Ricciottijeva knjiga. Nihče ni pričakoval takšnega uspeha. Prva izdaja je pošla v nekaj mesecih, v Italiji je nadkrilila knjižne naklade in posekala vse literarne in znanstvene izdaje. Še bolj izreden pojav je bil v tem, da so planili po tej knjigi ljudje, ki pripadajo po izobrazbi k najbolj različnim slojem. Jemali so jo z zanimanjem v roke, morda v začetku malo iz radovednosti, prebrali nekaj strani, se nevede vjeli v zanko ter listali in listali prav do zadnjega stavka.

Nekatere je privlekla k branju nedvomno moda, ker so se salonski pogovori pogosto vrteli okrog Ricciottijeve knjige. Leposlovci so občudovali privlačno in nazorno opisovanje učenega univerzitetnega profesorja. Mnogi so osupnili nad Kristusovo postavo; spet je oživela pred njimi in v njih; bila je prav taka, kot so jo ustvarila njihova otroška leta, samo da je bolj moška; tista ki je bila na dnu njihove duše, dokler dvomi nad razodetimi resnicami niso omajali verskih načel. Vernemu kristjanu je knjiga spopolnila Kristusov lik, osvetlila morda kakšno temno stran. Preprosta verna duša je takoj spoznala, da ne bo vsega doumela, uganila je, da bo treba kakšno stran preskočiti. A to ji ne vzame poguma! Srce ji pravi, da gleda Zveličarja od sedaj v čisto novi, popolnejši luči. Knjigo je shranila na varno mesto in jo vzame od časa do časa v roke, kadar ji pač dopušča čas. Navidezno bi človek menil, da se boji srečanja s popolnim Kristusom, v resnici pa se le približuje počasi, korak za korakom ter neopazeno odkriva za številnimi zavesami stoječi božanski Jezusov lik.

Slovenci smo še brez pravega poljudno-znanstvenega Kristusovega življenjepisa. Gotovo je to velika vrzel. S tem ne bi rad trdil, da je to naša krivda. Predobro vem, da to delo zahteva preveč pogojev in ni mogoče, da bi se ga poprijel kdorkoli. Na drugi strani ni podobno, da bi ga zmogli v bližnji prihodnosti.

Vodebov prevod Ricciottijevega Kristusovega življenjepisa je torej dobrodošel.

To delo je danes najbolj razširjeno po svetu. Ni večjega naroda ali jezika, ki ne bi imel njegovega prevoda. Vsi občudujejo njegovo resnost

in milino; znanstveno utemeljenost in preprosto naraven način pripovedovanja, da se človeku zdi kot bi sedel pri romanu.

Celovška Mohorjeva družba je s pogumno odločitvijo naredila veliko uslugo našemu narodu, ne samo ker zadeva teološko slovstvo, ampak tudi versko življenje vseh. Hvaležni ji bodo tudi Slovenci, ki so razpršeni po najbolj oddaljenih kotičkih sveta.

Izdaja bo imela še eno prednost, ki je drugi prevodi nimajo: prevaja jo pesnik, ki pozna vse skrivnosti italijanskega jezika in jo prelija v lepo slovensko besedo, iz katere istočasno izžarevata notranja moč in preprostost.

Bojim se, da smo preveč navajeni na plehki današnji tisk in zato manj pripravljeni prav spoznati važnost Vodebovega prevoda.

Po naravi sem proti kakršnikoli propagandi za razprodajo knjig; načelu bom ostal zvest, razen če Bog napravi čudež. A priznam, da v dnu duše nisem miren. Bojim se, da slovenski svet ne bi spoznal pomena slovenskega prevoda, in to prav v trenutku, ko je njegova važnost taka, da bi ga rad videl na knjižnih policah vsake naše družine, v rokah vsakega izobraženca, ki išče resnico.

Res je, da pisec ni Slovenec, toda s tem še ni rečeno, da ne ustreza našemu značaju. Na Poljskem je pred leti pošla prva izdaja v treh tednih! Torej pri slovanskem narodu in to v razburkanih časih, ko razmere niso bile preveč rožnate.

V treh tednih so Poljaki razprodali prvo izdajo!

Da bi se kaj takega zgodilo tudi s slovenskim prevodom! Ne mislim na kak dobiček. Mislim na dobro, ki ga bo posredovala knjiga bralcem. Enemu bo utrdila omajano vero; spet drugemu odgovorila na že davno duhovno vprašanje. Mladini bo pokazala skrivno stezo v težkih prehodnih urah življenja. Trdnim bo vestna spremljevalka za pravo doumevanje liturgičnega leta.

Vsem bo povečala plamen ljubezni in použila medsebojno razdeljenost!

ALEKSEJ

Santa Maria Maggiore

Šele v poznih urah
se hrup
v mestu poleže.
Tedaj
iščem miru in pokoja.
Ko s terase
gledam nočni Rim,
mi pogled obstane
na veličastni baziliki
Santa Maria Maggiore.
Kako lepa in nežna
se dviga v nebo!
Ko je tema vse naokrog,
postane mogočna, skrivnostna.
A ko jo luna
obsije s svojimi žarki
postane
očarljiva bolj kakor prej:
mogočen spomin je
Kraljici novega veka...

MEDDOBJE ŠT. 3-4

V novi številki Meddobja objavlja Karel Truhlar razpravo Problem osebne pokorščine, Ruda Jurčec odlomek Carmen de Patagones, Milan Komar Razmišljanja ob razgovorih III, Božo Kramolc Božič v Vancouveru in Rafko Vodeb Obisk pri Antonu Dermoti. Ti prispevki, znanstvenega, literarnega in potopisnega značaja, predstavljajo prozo te številke. Anton Brezovnik, France Papež, Karel Rakovec, Vinko Beličič in Valentin Humar pa objavljajo svoje pesmi. Tine Debeljak je priobčil prvi spev vic iz Dantejeve Komedije. Zaglavja: črke, besede misli in čas na tribuni izpolnjeta Ruda Jurčec in Rafko Vodeb. Slede še ocene raznih knjig in na koncu Jevnikarjev pregled Slovenska knjiga v letu 1959. Sledi še seznam sodelavcev Meddobja.

DNEVI SMRTNIKOV

Dnevi smrtnikov (uredil Al. Gerzinič, izd. SKA Buenos Aires), ni enotno delo pisca pač pa zbirka, ki jo je urednik pripravil iz najboljšega, kar je izšlo izven Slovenije v času 1945 — 1960. Te črtice, novele, opise, odtise ali kakor bi to hoteli imenovati, je urednik razdelil na štiri zaglavja: dan, noč, mrak in sij. V to zbirko so uvrščena dela, ki so jih posamezniki že objavili, bodisi samostojno, bodisi v raznih literarnih revijah in to: Žele, Kociper, Beličič, Kramolc, Mauser, Novak, Korošec, Potokar, Javornik, Bukvič, Marolt, Simčič, Ogrin, Debeljak, Rudolf, Kos in Jurčec.

Zbirka je zelo primerna, saj se tako človek ob branju ponovno sreča s poznanimi in nepoznanimi, bližnjimi in daljnimi in se z njimi pomudi in pokramlja, jih spoznava, se vanje vživlja, opazuje njih rast in okolje, v katerem živijo po širnem svetu. So kot pismo, ki ga dobiš od dragega prijatelja, ki ti razodeva svoje vzpone pa tudi težave. Škoda je le ta, da nam, ki zasledujemo domače slovstveno življenje, ne prinaša ničesar novega, kar že ne bi poznali. V ostalem pa predstavlja zbirka lep doprinos in pregled, kar je pisateljski rod objavil v zadnjih petnajstih letih izven ožje domovine. Največ prispevkov je bilo objavljenih v »Meddobju« in pa v tržaški »Mladi setvi, predhodnici »Mladike«. Poraja se nam misel, da bi bilo zelo umestno izdati v založbi »Mladike« podoben izbor novel mladih tržaških pisateljev, morda predvsem sodelavcev naše revije. Med že objavljene novele bi bilo mogoče uvrstiti tudi nove in bi tako taka knjiga opravila lepo nalogo med nami.

MAKS SAH

PREVOD JEANA PAULA SARTRA

Pri Državni založbi Slovenije je izšel izbor iz dramatskih del Jeana Paula Sartra pod naslovom »Nepokopani mrtveci«. Knjiga obsega pet del: »Muhe«, »Zaprta vrata«, »Spoštovano vlačugo«, »Nepokopane mrtvece« in »Umazane roke«. Prevedli so jih Draga Ahačič, Jože Javoršek, Mira Mihelič in Vida Šturm. Knjiga je izšla v času, ko je Sartre obiskal Jugoslavijo. V prvih povojnih letih so njegovo filozofijo pod sovjetskim vplivom ostro zavračali in obsojali, zdaj pa vidijo v njem naprednega pisatelja.

SLADOLED

Nekoč je prevladovalo mnenje, da sladoled škoduje. Bili so mnunja, da je premrzl, da je težko prebavljiv in da prenaša bolezni. Če so nam ga izjemoma kdaj kupili, je bilo kakor da so iz ljubezni do nas popustili v svoji strogosti in nam poklonili »prepovedani« sadu. Moderna znanost je korenito spremenila vse predodke o škodljivosti sladoleda in ga postavlja v vrsto izredno hranljivih in lahko prebavljivih jedil. Seveda moramo takoj pripomniti, da ima pri tem zaslugo tudi način pripravljavanja, ki ni več obrtniški, ampak industrijski. Danes pripravljajo sladoled povečini v tovarnah, pod strogo tehnično, kemično in bakteriološko kontrolo. Vendar pa med ljudmi še vedno obstajajo predsodki. Če starši otroku kupijo sladoled, imajo občutek, da so ugodili otrokovi kaprici. V resnici pa sladoled ni samo osvežujoča jed, temveč jed z visoko hranilno vrednostjo.

Največjo hranilno vrednost ima sladoled, napravljen iz mleka in smetane. Razen teh dveh hranil so v njem še sladkor, rumenjaki, dišave itd. Ima torej v sebi poleg hidratov in maščob skoro vse vitamine, kalcij, fosfor in železo. Je torej jed, ki v okusni obliki prinese v otrokov organizem pomembno količino hranil, ki so potrebna za rast organizma. Sto gramov sladoleda s smetano da 230 kalorij, ali z drugimi besedami: sto gramov sladoleda je enakovredno 200 gramom telečjega mesa ali 330 gramom mleka ali trem jajcem.

Tudi čokoladni sladoled ima veliko hranilno vrednost. Drugi tipi, s sadnimi sokovi ali kavnim izločkom imajo manjšo hranilno vrednost (100 gramov — 100 kalorij), zato pa so lažje prebavljivi.

Kar zadeva nevarnost okuženja, ki ni bila izključena, ko so sladoled pripravljali v mlekarnah ali slaščiarnah, danes popolnoma odpade.

Nočemo pa reči, da je uživanje sladoleda popolnoma brez nevarnosti. Prva stvar, ki jo priporočamo je ta, da ga ne dajmo otroku, kadar prebavlja obed, to se pravi dve uri po jedi. Vsak drug čas je primeren: zjutraj ali takoj po obedu namesto sadja ali ob uri malice. To je še najboljši čas. Otrokom izpod drugega leta sladoleda ne priporočamo, prav tako ne otrokom, ki so bolni na prebavilih. V tem primeru bi sladoled imel isti učinek kot premrzla pijača. Treba je tudi paziti, da otrok ne zauživa sladoleda prekomerno, ker bi v tem primeru preobremenil želodec. Tudi ga je bolje uživati počasi in ga zadržati nekoliko v ustih, da ne pride v želodec premrzl.

V mnogih deželah kot na primer v Rusiji in Angliji uživajo sladoled vse leto, tudi pri 20 stopinj pod ničlo. To je seveda stvar navade. Pri nas — a verjetno se bo tudi to sčasoma spremenilo — je uživanje sladoleda v zimskih mesecih minimalno.

N. K.

Po kakšnem vidiku izbiram kraj počitnic

Čist zrak ob morju, ves prepojen z ozonom in mineralnimi snovmi, enakomerna temperatura — vse to je za otroški organizem velikega zdravilnega pomena. Treba pa je ločiti skalnato obalo od peščene. Za otroka so seveda primernejše peščene obale, zlasti če je pesek zdrobljen, svetel in suh. Važna je tudi bližina pitne vode in možnost, da se oskrbiš s svežo hrano. Če je možno, naj otrok ne stanuje predaleč od obale, da se ne preutruja s hojo.

V KATEREM PRIMERU MORJE KORISTI, KDAJ ŠKODUJE — Zdrave otroke, katerih organizem je le nekoliko oslavljen od šolskega življenja, bo obala okrepila. Obmorsko podnebje je odlično zdravilo proti anemiji, rahitisu — seveda, če ni bolezen še napredovala. Prav tako se izboljšajo v morskem zraku, prepojenem z jodom bronhitis in prehladi. Ugodno vpliva morje tudi na nevračenosti. V tem primeru je treba izbrati severno obalo, ki ima za ozadje planine ali smrekov gozd. Morsko obalo pa odsvetujemo tistim, ki ne prenesejo visoke temperature, dojenčkom, ki so umetno hranjeni ali ki dobivajo zobke.

URE ZA IGRANJE, URE ZA POČITEK — V prvih dneh bivanja ob morju je treba živeti mirno življenje, tudi če otrok ni nervozen in nima prebavnih motenj. Na obali naj preživi čim več ur, izvzemši seveda vroče opoldanske ure. Otroci od dveh do treh let naj se poslužijo zračne kopeli in le deset do petnajst minut morja in to od 11. do 12. ure dopoldne. Če se otrok upira in postane v morju bled, naj opusti tudi to. Med bivanjem ob morju je nujen deseturni nočni počitek. Ker je v jutranjih urah zrak bolj bogat na ultravioletnih žarkih, je bolje preje leči zvečer in zgodaj vstajati. Otroci naj spe tudi po kosilu.

KAKO NAJ OTROK JE, KAKO NAJ BO OBLEČEN — Da pomagamo soncu pri njegovem blagem delu in pomnožimo vitamine, ki jih daje organizmu, naj bo v otrokovi hrani mnogo mleka, sladkega sira, kuhane in surove zelenjave. Meso lahko deloma nadomestimo z ribami, ki pa morajo biti sveže. Opustimo pa cvrtje in maščobe. Nedopustne so tudi ledene pijače. Najboljša je lahna mineralna voda.

Obleka naj bo svetla, sveža in naj se nikjer ne oprijemlje. Večji otroci imajo lahko glavo nepokrito, če niso podvrženi glavobolu, drugače naj imajo na glavi platnen, bel klobuček. Na nogah naj imajo odprte sandale, ki naj ne bodo tesne. Na obali naj bo otrok bos ali v platnenih copatkah.

ALI PLAVANJE ŠKODI ALI KORISTI — Otroka začnimo navajati na plavanje od 5. do 6. leta. V začetku je najbolj priporočljivo plavanje »po žabje«, crawl je za poznejšo dobo, ker zahteva prevelik napor srca. Plavanje je predvsem priporočljivo otrokom, ki so podvrženi prehladom. Ni pa priporočljivo otrokom, ki imajo srčne motnje. Po plavanju, ki naj ne traja dalj kot 20 minut, naj se otrok preobleče in osuši na soncu. Prha ni priporočljiva. Če bi se v vodi začel tresti, ga takoj vzemi iz vode. Daj mu piti tople pijače, ga masiraj ali pa naj telovadi.

POD KAKSNIM VIDIKOM IZBIRAM PLANINSKO LETOVANJE — Planinsko podnebje ima še večji vpliv na otrokov organizem kot bivanje na morju. Hladno podnebje in čisti zrak obogate kri z rdečimi krvnimi telesci, pospešijo krvotok, olajšajo prebavo in dihanje. Da morete izbrati pravi kraj, je treba porazdeliti planinsko podnebje v tri vrste: od 1200 do 1500 metrov, kjer je temperatura zelo hladna, vreme hitro se menjačoče in močni vetrovi; druga — nižja od 700 metrov, ima milo podnebje, malo vetra in stalno vreme; tretja od 700 do 1200 metrov je najbolj uravnovešena glede podnebja. Najboljša pozicija je v dolinah, ki so odprte proti vzhodu in kjer je torej močnejše sonce.

KOMU PRIPOROČAMO PLANINSKO PODNEBJE — Naravno zdravim otrokom, posebno pa dojenčkom, ki radi trpe na prebavnih motnjah. Zelo priporočljivo je to bivanje za anemične otroke, ker se tu hitreje množe rdeča krvna telesca kot pri morju. Potem rahitičnim otrokom, ki ne prene-sejo vroče obale (za te je priporočljiva višina od 1200 do 1500 m). Za ner-vozne otroke je višina pod 700 metri.

ČAS ZA IGRANJE, ČAS ZA POČITEK — Naj se mame ne razburjajo, če prve dni otroci kažejo znake nervoznosti, depresije ali nespečnosti in so brez teka. Bivanje na odprtem zraku, kratki sprehodi, igre na prostem bo-do kmalu opravile svoje. Seveda naj bodo vsi napori v skladu z otrokovo starostjo in odpornostjo. Otroku je treba tudi dati obilnega počitka. Popol-danski počitek lahko opuste in ga nadomeste z bolj zgodnjim večernim po-čitkom. Najboljše ure v planinskem zraku so namreč prav opoldanske ure.

KAKO NAJ SE HRANI IN KAKO NAJ SE OBLACI — Otrok naj se hrani kakor doma v mestu; pomnoži naj se le množina hrane, ker bivanje in gibanje na zraku porabi več kalorij. Zelo učinkovito je uživanje grozdja. Ker so v planinah pogosto mrzli dnevi, je treba vzeti s seboj toplo obleko. Ob lepem vremenu naj bo otrok lahko oblečen, tako da je telo čim bolj izpostavljeno soncu. Najmlajšim pokriješ glavico s klobučkom, večji naj bodo odkriti. Obuti naj bodo v sandale ali v čevlje z gumijastim podplatom.

ALI ALPINIZEM ŠKODUJE OTROKU — Hribolazenje — ta sicer tako izvrstni šport ni primeren za otroke izpod 12. do 14. leta. Priporočljiva je peš-hoja z vmesnim počitkom, a le če je otroku všeč. Če greš z njim na izlet, naj pogosto zavžije majhne množine hrane (sladkor, sadje, piškote, sir) in naj pije pogosto majhne količine vode. Ko se vrne z izleta, naj dobi otrok obilen obrok hrane toda brez mastnega mesa. Če bi po prvih izletih otrok dobil prebavne motnje ali izpuščaje, naj izlete opusti.

NATASA KALANOVA

ODPENJANJE GUMBOV

**Ravnaj se po spoznanem,
Preberi,
Premisli!**

1. »Kaj ti nisem pravil že od kraja, kaj ti ne pridigujem vsak dan posebej!... Gledal si človeka — radost vsem pravičnim očem! Stal je na odru, črno oblečen, desnico v zra-ku, levico ob boku; obraz sladak in svetel, takorekoč od notranjega ognja obžarjen. Be-sede njegove — pesem, zložena domovini na čast; in v kakšnih verzih zložena! Narod je navdušen, joka, poje, vriska; srca mladi-ne so do vrha polna tistih svetih idealov, ki jih po navadi imenuješ fraze... Ti pa stojiš v kotu, gledaš čemerno in molčiš. Da bi le molčal! Gumb za gumbom odpenjaš na spo-dobni suknji govornika, slečeš ga do golega ter ga pokažeš ljudem, kako je gobav... Ali misliš, da so ti hvaležni? Oskrunil si jim ide-al... Ali se ti ne zdi to početje nespametno, kakor je bilo tvoje vedenje zadnjič, ko si na plesu pozdravil damo z vzklikom: Misli-sem, da ste lepša! Dama ti je na vekomaj zamerila, o svoji lepoti pa je bila uverjena kakor prej.« (Iz »Bele krizanteme«).

2. Saj je popolnoma razumljivo, da smo vsi občutljivi za kritiko in da se kaj neradi da-mo v zobe ljudem. Je že tako, da je človek s seboj, napolnjen tako do konca, da bo ego-izem v njem umrl šele četrť ure po smrti, kot je nekdo zapisal. To je tista neurejena ljubezen do sebe, žalostna dediščina predni-kov, ki jo nosimo s seboj. Je nekaj neverjet-nega: pri sosedu vidimo samo senco, pri se-bi samo sonce. A treba je do resnice, do res-ničnih sodb. Treba je razmišljati o sebi, da je pogled čist, da vidi oko stvari, kot so. Lju-bezen do sebe mora postati urejena; le taka bo mogla biti zdrav temelj za trdno stavbo. Najslabše je, če hoče sebi in drugim zakri-vati, da je bolan. Tako ne bo nikdar ozdra-vel. Res pa je, da bolnika priznanje bolezni ogromno stane. A je edina pot do rešitve. Ob-čutljivost za kritiko ni nikdar garancija za napredek, pa naj gre za posameznika, giba-nja, skupnosti, delovanja...

3. Mislim na Kristusa. Njegovo delo v ča-su zemskega bivanja je bilo popolno, zato mu nikdar nihče ni mogel očitati resnične napa-ke. Če so nasprotniki iskali, kaj temnega bi našli v njegovem delu, so se za to morali po-služiti krivih prič. A ko bi Kristus mogel na-rediti napako — govorim o nemogoči stvari —, kako bi sprejel resnično kritiko. On, ki mu je bila resnica tako pri srcu. On, ki je rekel, da je satan oče laži. On, ki je farizeje nagnal s hinavci, pobeljenimi grobovi, vodni-ki slepih prav zaradi njihovega zlaganega živ-ljenja. A Kristus je imel osnovo za sprejetje popolne resnice, v vseh primerih, v vsakem času: bil je iz srca ponižen.

B. R.

PROŠNJA L. VAN BEETHOVNA

»V slavo tvoji dobroti moram priznati, da si preizkusil vsa sredstva, da me pritegneš k sebi. Bila je kdaj tvoja Volja, da si mi dal občutiti težko roko svoje jeze in da si z raz-nimi nadlogami poniževal moje srce. Bolezen in druge nesreče si poslal nadme, da bi mi vzbudil premišljevanje o mojih zablodah... Samo za eno te prosim, moj Bog, ne nehaj z delom na mojem popolnšanju! Daj mi samo, da na kateri koli način obrodim mnogo do-brih del.«

Vprašanje

Sonce,
ki utonilo si v morju,
videlo si belo jadrnico,
ki imela lučko je prižgano,
ki iskala zvezdo belo,
zvezdo upanja in sreče?

Pričakovanje

Tiho šel si,
ali še te ni.
Kje si se zakasnil?
Kje si lučko upanja ugasnil?
Tam v mračni daljavi,
je utihnil tvoj korak?

FINŽGAR V PREVODIH

Dr. Ferdinand Kolednik, ki je prevedel Jurčičevo povest »Jurij Kozjak« v razne jezike, poroča, da bo izšel Finžgarjev zgodovinski roman »Pod svobodnim soncem« v nemščini in francoščini. Nemški prevod bo izšel pri založbi Häbel v Regensburgu, ki bo letos izdala tudi Jurčičevega »Desetega brata«. Francoski prevod omenjenega Finžgarjevega romana bo oskrbel Ferdinand Kolednik sam, ki pripravlja tudi izdajo tega romana v grščini in arabščini. Grški prevod je prevzel grški katoliški duhovnik Diretsis, arabskega pa libanonski pater Farhat, oba se za prevajanje poslužujeta francoskega prevoda. V Franciji je šla lani v prodajo že tretja izdaja Jurčičevega »Jurija Kozjaka«, italijanski prevod tega Jurčičevega mladostnega romana je pa tudi že doživel tretjo izdajo. »Jurij Kozjak« je nedavno izšel v Rimu tudi v latinskem prevodu.

SVETO PISMO
STARE ZAVEZE II. DEL

Lavantinski škofijski ordinariat v Mariboru je po nekaj mesecih odkar je izšel I. del Svetega pisma stare zaveze, poslal med naročnike tudi II. del Svetega pisma stare zaveze, ki obsega zgodovinske (Ezdrovo, Nehemijevo, Tobijevo, Juditino, Esterino in dve knjigi Makabejcev) in poučne (Jobovo, Psalme, Pregovore, Pridigarja, Visoko pesem, Knjigo modrosti in Sirahovo knjigo) knjige. Prevajalca tekstov sta tudi tokrat pokojna Matija Slavič in Franc Jere. Tako dobivamo Slovenci zopet po sto letih popolen slovenski prevod svetega pisma Stare zaveze. Tretja knjiga, ki bo obsegala dela prerokov pa je v pripravi. Nato pa izide popolen Novi zakon. Knjigo odlikuje lepa tehnična oprema in tudi lep jezik. Le tu in tam moti prepogosta in nepotrebna raba pasivne oblike, kar pač lahko popravimo z namenom, da se prevajalec ni maral preveč oddaljiti od izvirnika. Pripraviti izdajo svetega pisma ni lahka stvar. Vendar je to najbolj razširjena knjiga na svetu. To pa zato, ker odgovarja na vsa vprašanja človeškega živ-

ŠKOFOV BERAČ

STEPHAN VINCENT BENET

Pripovedujejo, da je živel v mestu Remu škof, ki je bil mlad, domišljav, ponosen, a zavzet za vse dobro. V Italiji je tedaj zažarela luč nove znanosti, ki je bila kot pijača iz opojnega studenca. In remski škof je bil otrok svoje dobe. Škofom je šlo bolj za lastno čast kot pa oznanjevanje božje besede. Kardinali so bili bolj otroci svoje dobe — in kakšne dobe! — kot pa otroci svete katoliške Cerkve. Ne rečem, da je bil naš škof tako sebičen, razuzdan in pohlepen kot nekateri izmed njih. Toda bil je otrok svoje dobe. Zelel si je bil, da bi postal deželni glavar. Toda to čast je imel njegov starejši brat. Zelel si je bil, da bi postal duhovnik. Vedel je, da dosežejo sinovi bogatih družin visoke službe v sveti Cerkvi. Bil je nadarjen, bil je častihlepen, imel je dobre zveze. Včasih je imel svoje zaumke, toda vsi člani družine Baldis so bili nekam čudaški. Pot, ki je za mnoge duhovnike trnjeva, je bila zanj že v začetku gladka in ravna. Mlad je postal škof. To ga ni presenetilo. Ker ni postal ne deželni glavar in ne vojskovodja, je pač razumljivo, da je postal škof. In to mu je prijalo. Spočetka je šlo vse dobro. V Remu so bili zadovoljni, da imajo mladega in lepega škofa. Njegov predhodnik je bil star in odljuden. Nihče mu ni rad poljubil prstana in otroci so se bali njegovih izprašujočih pogledov. S prihodom novega škofa se je vse spremenilo. Škofovsko palačo so popravili in polepsali. Iz kuhinje so prihajale prijetne vonjave. Ko je jezdil škof skozi mesto, so ga vsi radostno pozdravljali in moške so od veselja metali čepice v zrak. Katedralo so na novo preslikali. S cerkvenega kora je donelo ubrano petje. Greh in trpljenje — to je pač vedno na svetu! Remski prebivalci so grešili z nekim samozadovoljstvom. Težje so pa prenašali očitke in klic k pokori. In vendar se je škofa včasih polastila neka čudna otožnost. Sam ni vedel zakaj. Njegovo življenje ni bilo prazno. Delal je. Bil je ljubitelj umetnosti. Rad je vabil v goste prijetne in učene ljudi. In znal je gospodovati. Ni se vmešaval v tuje zadeve. Globoko v srcu je bil prepričan, da bo dosegel vse, kar hoče. In kljub temu se ga je polastila tu in tam čudna otožnost. In tega si ni znal razlagati.

Tega razpoloženja ni hotel očitno kazati ne tajniku, ne veseli družbi, ki se je zbirala pri njegovi mizi. V molitvi se je boril sam s seboj. Pa ni bilo lahko. Če bi se mu bil prikazal hudič v živi podobi, bi vedel, kje ga mora prijeti. Toda to otožno razpoloženje — ta tiha, suha beseda, ki ga tu in tam sprašuje: »Janez Francišek Baldis, kaj delaš v tem oblačilu, na tem kraju?« je bilo vse kaj drugega.

Domišljeval si je, da bi mu utegnili koristiti gibanje na svežem zraku. Kadar se ga je polastila otožnost, je velel zapreči in se je odpeljal na sprehod. Nekega dne pa se je v gorski vasi nad Remom zgodila nesreča. Nihče ni bil kriv, najmanj škof. Ker je skrbel za vse, si je pre- skrbel tudi spretnega kočijaža in dobre konje. Toda, če skoči velik, suh fant konjem prav pred noge, ga ne more rešiti še tako spreten kočijaž. Močan sunek, tresk in krik. Voz je šel mimo. Fant je obležal na cesti in se zvijal v bolečinah.

Ob nepredvidenih dogodkih se je škof pokazal vedno od najlepše strani. Ko je stopil iz kočije, so vsi spoštljivo utihnili. S krepkimi rokami je dvignil fanta v voz in ga odpeljal s seboj v Remo. Med potjo ga je miril s tolažljivimi besedami, ki pa so ob divji bolečini naletale na gluha ušesa. Ko so prišli v Remo, so prenesli fanta v oddelek za služinčad v škofovi palači. Poklicali so zdravnika.

Pri kosilu je tajnik pripovedoval, kaj se je zgodilo. Vsi navzoči so hvallili škofovo človečnost. Ta pa je prešel dogodek s šaljivo besedo, toda sam pri sebi je imel čuden občutek. Fant mu je odvraten. Ni pa imel poguma, da bi ga bil pustil na cesti.

Dogodek se je razširil po mestu. Ko je šel škof drugega dne v katedralo, so ga vsi spoštljivo pozdravljali. Prijazno je odzdravljajal, toda v svoji notranjosti je bil razdražen. Ni zaupal omahljivi množici. Sovra-

žil je sijajne nastope. Šel je k fantu, ker je imel to za svojo dolžnost. Našel ga je umitega in počesanega. Zazdel se mu je starejši. Njegovo telo je bilo izsušeno in izstradano. Imel je pa lepo oblikovano glavo in velike, jasne oči. Njegov pogled se je zdel škofu zmešan. Po kratkem pogovoru je ugotovil, da je fant duševno zdrav; izražal pa se je zelo okorno. Ime mu je bilo Lipe. Bil je sirota. S težavo se je vlekel skozi življenje. Poleti je pasel koze, pozimi je stanoval pri teti in stricu, ki sta imela gostilno in sta mu dajala jesti ter ga po potrebi tudi pretepala. Imel je kakih devetnajst let. Opravil je krščansko velikonočno dolžnost. Hodil pa ne bo več.

Tako je bilo njegovo življenje. Škof je premišljal, kaj naj počne s fantom. »Lipe,« ga je nagovoril, »bi se rad vrnil v domači kraj?«

»O ne,« je odgovoril Lipe, »tam so sicer dobri ljudje. Ker pa ne bom več pasel koz, tam ne bo prostora zame. Poleg tega pa je v Remu boljša hrana — že dvakrat sem jedel ovčji sir.« Škof se je čudil, kako glasno in veselo je donel fantov odgovor.

»Že dobro,« je dejal škof potrpežljivo, »če nočeš nazaj, pa ostani tukaj. Cerkev te bo vzela v svoje varstvo.«

Škof je gledal fantove noge, ki so uničene in pohabljenе ležale pod odejo. Proti svoji volji je čutil odpor do pohabljenca. Po daljšem premisleku je dejal: »Kaj, ko bi se poprijel kakšnega dela? Koliko rokodelcev uporablja samo roke, na primer čevljarji, krojači, pletarji košev.«

Lipe je živahno stresel z glavo. »O ne, vaša milost,« je odgovoril, neumen sem, ničesar se ne bi naučil in stroški bi se ne povrnili. Vaša milost, bili bi razočarani.«

»Morda pa jaz bolj prav mislim,« je rekel škof nevoljno. Fantova opazka o ovčjem siru mu je rojila po glavi. Kako bedno je bilo fantovo življenje, če mu je bil ovčji sir slaščica! »Bodimo pametni,« je rekel, »povej mi vendar, kaj bi rad bil.«

»Berač,« je rekel Lipe in oči so mu žarele od veselja.

»Berač?« se je začudil škof.

»Da,« je pritrdil fant, kot da bi bilo samo po sebi razumljivo.

»Moj oče je beračil deset let na cerkvenih stopnicah. Bilo je še pred prihodom vaše milosti. Bil je odličen berač, pravi mojster v svojem poklicu. Ker pa ni bil domačin, temveč je prišel od drugod, je moral veliko trpeti. Člani tukajšnje častivredne bratovščine so mu bili nevoščljivi in so ga vedno preganjali. In to je bilo usodno za našo družino. Ko je začel oče bolehati, so ga vrgli v vodnjak. Dobil je hud prehlad in si ni več opomogel. Toda v svojih zdravih dneh se je lahko meril z najsposobnejšimi berači. Če vaša milost želi, lahko pokažem, kako je padel o omedlevico, kako se je zvijal in obračal oči.«

»Za božjo voljo, nikar,« se je zgrozil škof. Ni mogel razumeti, da je vsa fantova pozornost obrnjena samo na beračenje. »Sicer pa,« je nadaljeval, »če so tisti berači preganjali tvojega očeta, bodo preganjali tudi tebe.«

»Mene?« se je veselo začudil. »O, ko bodo zvedeli, kako je s stvarjo, se me ne bodo niti dotaknili. Še Pepe Kljuka se me ne bo upal dotakniti. Jaz bom vendar berač vaše milosti, — škofov berač bom.«

Obraz mu je žarel v velikem veselju in tihem miru.

Škof ga je dolgo molče gledal. »To si torej želiš?« je vprašal s suhim, hripavim glasom. »Da, to si želim, vaša milost,« je prikimal fant.

»Pa naj bo,« je vzdihnil škof in odšel. Ko pa je prišel berač drugega dne k njemu, se je škof le s težavo obvladal, da ga ni nahrulil. Škof ni ljubil beračev. Po naravi je čutil odpor do revščine. Če bi bilo po njegovi volji, bi takoj razgnal berače, ki so posedali po stopnicah pred katedralo. Krščanska ljubezen in starodavne navade so to preprečile. Dobro je vedel, da bi taka uredba zelo škodovala njegovemu dobremu imenu.

Večkrat je moral mimo beračev. Tedaj je pač poskrbel, da je njegov miloščinar sopal drobiž v proseče roke. Sam pa se je čim prej umaknil beraškim vonjavam in pogledom. Njihovo javkanje in stokanje, njihove umazane cunje in ponarejene tegobe so mu bile do dna duše zoprne.

Sedaj pa vse kaže, da bo imel še svojega lastnega berača. Lahko bi to sprejel kot kazem za grehe napuha. Toda ni se zavedal, da bi bil napuhnen. Nesreča je bila pač nesreča. Če bi bil fant nalašč povozil. — Toda bila je nesreča, ki je ni sam zakrivil. Škof je bil priljubljen, bil je

ljenja, in to v vseh časih. Ni zbirka predpisov, temveč načel, kot pravilno ugotavlja škof Držečnik v uvodu.

KIPAR ČELO PERTOT

Tržaški kipar Čelo Pertot, je razstavljal pred nedavnim v milanski galeriji Spotorno. Rojen je bil leta 1924 v Nabrežini; do dvajsetega leta je delal kot kamnosek, a se je nato vpisal na Akademijo v Rim. Kasneje se je šolal na Dunaju pri znanem kiparju Wotrubi. Od tu ga je pot vodila na Švedsko, kjer si je pridobil že lep ugled. Razstavljal je že v vseh večjih centrih Evrope.

Kipar Pertot je ekspresionist. Zlasti njegovi torzi, polni plastičnosti in strukture, stremijo k čisti skulpturi, vendar v arhaičnem smislu.

KIPAR IVAN NAPOTNIK UMRL

V Šoštanju je umrl slovenski kipar Ivan Napotnik. Star je bil 72 let. Pred dobrim letom dni je priredila ljubljanska Narodna galerija retrospektivno razstavo njegovih del.

Ivan Napotnik se je rodil decembra 1988 na samotni kmetiji pri vasi Zavodnje nad Šoštanjem, sredi ogromnih samotnih gozdov. Bil je mojster v izrezavanju lesenih plastik; razstavljal pa je le nerad. Med drugo svetovno vojno se je zaradi bojev po hribih preselil v Šoštanj in tam je živel tudi zadnja leta.

Imel je izrazit, močan osebni slog, po katerem je mogoče takoj prepoznati njegova dela. Njegove figure so po večini stoječe, rezane iz enega kosa, in že sama oblika debla ali grče mu je narekovala tudi obliko kasnejše figure: »dostikrat so te postavile take, kot bi se vile v deblu, v organski rasti drevesa«, piše neki kritik. Njegov priljubljeni motiv je žensko telo, pa tudi otroške plastike, ki so izredno ljubke. Njegovih del je zelo veliko. Raztresena so po vsej Sloveniji, največ pri zasebnih lastnikih. Znamenito »Egipčanko« in »Plodovitost«, obe vlti v bronu, pa hrani Narodna galerija v Ljubljani.

Napotnik je bil po mnenju kritikov najboljši slovenski rezbar.

BRUNA PERTOT

Z mano, ribič...

Z mano, ribič, povesej
od kraja.

Potihnil je že šum peruti,
v dno zeleno

zvezd srebro

se je izlilo;

tenje borov,

streh rdečih,

ki obviselo so pod bregom,

vse zabrisal je večer;

morje prazno in spokojno,

kot srce, ko neha peti.

Pojdi z mano,

vrzi mrežo,

vanjo vse izgubljene upe

bi nocoj hotela ujeti...

OBERAMMERGAU *v svoji veliki sezoni*

MIRKO JAVORNIK

Pasijonske igre, ki jih po stari zaobljubi prirejajo vsakih deset let v južnobavarski vasi Oberammergau, so največji versko-umetniški dogodek na svetu. Letos, ko je spet njihovo leto, trajajo že dober mesec dni. Naš sotrudnik, pisatelj Mirko Javornik, je kraj teka »Pasijona« obiskal v začetku pomladi, sredi priprav zanj, da je napisal naslednji prikaz o tem, kaj je ta svojevrstna prireditev in kako jo vas, po kateri nosi ime, doživlja ne le med predstavami, temveč dejansko v vsem svojem nehanju, zlasti pa v letu dni priprav zanj.

Električna železnica z igračastimi zelenimi vozovi, ki človeka nese od Murnaua ob bledelem južnobavarskem jezeru do Oberammergaua, je od leta 1900; menda najstarejša v Evropi. Presenečenje, a manjše od tistega, ki popotnika čaka na prvi korak, ko stopi iz njene končne postaje. Pred njo trije možje krpajo cesto v oblekah in z orodjem iz današnjih dni, toda z obličji, kakor da so ušli z Leonardove »Zadnje večerje«: lasje do ramen, brade, kakor jim daje rasti Bog, in iz vsega nekakšna davna, odmaknjena plemenitost, ki se bije s sodobno resničnostjo v človeku in izven njega. Obiskovalec nehotе vpraša: »Kaj pa ste vi?«. »Ljudstvo«, bo odgovoril prvi; »Zbor«, bo dejal drugi. »Jaz pa nosim grenko pijačo na Golgoto«, bo odvrnil tretji.

Se preden se svetopisemski možje spet posvete električnemu svedru, pripelje šestnajstleten fantič z motornim kolesom pošto. Brade ima komaj za dobro senco, toda plavi

lasje plapolajo za njim v vetru, da so videti še daljši kakor sicer. »Ta je pa pisar pri Pilatu«, pravi prijazno pojasnilo.

V hotelu »Stara pošta« pozdravi tujega gosta lastnik Anton Preisinger, za katerega ni treba pojasnil: on je Kristus; letos že v drugo. Zvečer se za stalno mizo v kmečki sobi njegovega gostišča pri lončeni peči zbero Werner Bierling, zdaj apostol Janez; Joseph Führer ali Filip, Hans Schweighofer — Judež; Hans Mayr — apostol Peter; Benedikt Stückl — Kajfa; Arthur Haser — Herod. Skoraj vsi so rezbarji svetih podob, razen Kristusa in pa Kajfa, ki je pravnik. Njim se po navadi pridruži še visoki, tršati, skoraj sedemdesetletni Georg Johann Lang, ki mu je po resni molčečnosti videti, da ima v tem občestvu posebno nalogo. Streljaj odtod dela v pisarni očeta, ključavničarskega podjetnika, dvaindvajsetletna Irmi Dengg, sedemindvajset let mlajša od Kristusa, vendar izbrana za njegovo mater. Pri njej je pogosto moč dobiti še Anneliese Mayr, Marijo Magdaleno...

Tako je v ljudeh prvo srečanje z Oberammergauom, krajem najsvojevrstnejših, največjih in najslovitejših pasijonskih iger na svetu, ki jih letos uradno obhajajo že petintridesetič, neuradno pa dvakrat več, kakor se to godi od leta 1634 vsakih deset let, razen 1940, ko je predstave preprečila vojna. Pri igrah nastopa neposredno ali posredno vsa vas, 1400 ljudi, kakor je vsa vas leta 1633 slovesno obljubila, da bo to delala v zahvalo Bogu, da jo je rešil kuge. In že prvi pogled v to prelepo gorsko vas vzbudi človeku občutek, da

ROMANSKA ARHITEKTURA NA SLOVENSKEM

Dr. Marijan Zadnikar je pri D. Z. Slovenije v Ljubljani izdal pomemben doprinos k proučevanju umetnostne zgodovine na Slovenskem. Saxa loquuntur! Kamenje govori in izpričuje o življenju najpomembnejših spomenikov, ki so raztreseni po slovenski zemlji in izpričujejo, da je slovensko ozemlje bilo prav tako pozorišče kulturnega udejstvovanja kot druge dežele. Sestavljen je iz knjige se je pri svojih študijah posvetil le romanski arhitekturi, preučil spomenike one dobe, prav tako pa je tudi marljivo raziskoval sledove romanske arhitekture, ki so doživeli preoblikovanje v gotiko in barok. Dr. Zadnikar je preučeval po slovenskem etničnem ozemlju in je tako prešel sedanje politične meje. Škoda pa je, da pri tem ni bil dosleden in je marsikaj prezrl. Tako na primer ne omenja cerkve Gospe Svete, kostnice in karolinške kapele z otoka ob Vrbskem jezeru ter vsaj še cerkev v St. Pavlu, če pustimo Osoje in druge. Na Primorskem pa omenja Stivan in Stare Milje, prezrl pa je cerkev sv. Justa in sv. Silvestra v Trstu. Vendar pa je delo samo že zanimiva študija in je lepo dopolnilo podobnih del v slovenščini. Tako se v polni meri delo pridružuje študijam Izidorja Cankarja, F. Steleta, Mala, Stegenška, Gregoriča, Srebrniča, Steske in vrsti drugih manjših študij. Knjigi sta dodana še zemljevid spomenikov romanske arhitekture na Slovenskem in pa romanske cerkvene arhitekture. Risbe in slike ponazorjujejo posamezne spomenike.

ŠKOFOV BERAČ

nadarjen in je vzbujal najlepše upe, da bo v sveti Cerkvi še veliko dosegel. In sedaj bo imel svojega berača. Vsak dan ga bo videl na cerkvenih stopnicah. Vsak dan mu bo v živ očitek. Vsak dan mu bo živa pridiga o lenobi in postopanju. Vse je bilo tako malenkostno. In vendar mu je prav ta malenkost povzročala nevoljo in zagrenila kosilo.

Skušal je vso zadevo omiliti. Sklenil je, da bo sam o tem govoril in tako preprečil, da bi se drugi iz njega norčevali. Najprej je govoril s svojim tajnikom. Ta je hvalil njegovo dobro in krščansko misel. Toda škof je imel občutek, da se mu mož smeje v pest. Tudi vsi drugi so ga hvalili. Toda kadar koli je škof o tem govoril, je imel vselej težko srce. Kljub temu je pripovedoval vedno znova. Fantu pa je posvečal največjo pozornost. S tiho grozo je pomislil na oni dan, ko bo Lipe zasedel svoj prostor na cerkvenih stopnicah. Bal se je in veselil obenem. Potem bo mir. Privadil se bo in Lipe bo polagoma utonil v množici nemarnih beračev. Vendar pa ni bilo vse tako enostavno.

Občudoval je Lipeta in ga hkrati mrzil. On pa se je temeljito pravljil na svoj poklic. Iz stanovanja za služinčad je slišal njegove proseče glasove: »Deset krajcarjev za Lipeta!« — videl je tudi voziček in berglje, ki si jih je Lipe pripravil. Slišal je, kako so se njegovi služabniki smejali beračevim zgodbam. To ga je spravljalo v slabo voljo. Končno je prišel dan slovesa. Na svoje veliko začudenje je škof videl, da fant ni bil več dostojno in snažno oblečen. Bil je umazan in je oblekel svoje stare cunje. Škof je že odprl usta, da bi ga grajal. Toda pravčasno se je domislil, da mora biti berač vendar primerno oblečen. Kljub temu mu je bilo silno zooprno. Hladno je vprašal fanta, kako bo poslej živel.

»Tajnik vaše milosti mi je poiskal zelo prijetno sobo.« je živahno odgovoril berač. »Je v pritličju neke hiše ob reki in je dovolj velika za moje berglje, za moj voziček in za vse moje imetje. Še nocoj me bo tja zapeljal. Jutri pa bom zasedel svoje mesto pred stolnico.« Hvaležno se je smehljaj in pogledal škofa. »Jutri bo važen dan zame.« je rekel.

Nadaljevanje prihodnjic

vsa vas navzlic spremenjenim časom in pojmom Pasijon živi, in to ne samo vsakih deset let ob igri, temveč nepretrgoma; da ima veliko dramo krščanstva ne samo za Bogu dolžno nalogo, temveč za poslanstvo in smisel življenja, v kolikor je to dandanes človeku sploh še mogoče.

Možje z evangeljskimi obrazy, ki se od septembra lani skoraj vsak večer zbirajo v hotelu »Stara pošta«, obravnavajo važne stvari. Med njimi je vprašanje, ali naj bi pasijonske igre prirejali odslej pogosteje, ne samo vsakih deset let. V tej sodobni svetopisemski vasi, prvi za Nazaretom, kakor ponosno pravijo njeni prebivalci, je seveda tudi nekaj menjalcev denarja in farizejev. Ti gledajo samo donos, ki ga Oberammergau daje Pasijon, in ta donos ni majhen. Za letos si od dveh in pol milijona gledalcev, ki bodo prišli k igram, obetajo kakih 40 milijonov mark ali 60 milijard lir. To so za občino s kakimi 6.000 dušami bajni dohodki in vablljivo bi bilo, dobiti jih večkrat. Toda skupnost je že rekla na to »vabo« ne. Njihovi očetje so obljubo o pasijonu vsakih deset let dali zaradi česa vse drugega, ne zaradi denarja.

Druga stvar, o kateri razpravljajo možje v gosteh pri oberammergauskem Kristusu, so neprestane ponudbe iz Amerike in od drugod, da bi Pasijon posneli za film. Tokrat gre spet za desetine milijonov, toda dolarjev. A ljudje, ki jim svetopisemski misterij niti danes ni trgovina, so spet rekli ne. Rekli so ne celo na prošnjo Münchenskega kardinala, da bi za letošnji mednarodni evharistični zbor pripravili nekaj predstav Kristusove žalostne zgodbe v bavarski prestolnici in tako omogočili to edinstveno doživetje nadaljnjim milijonom romarjev z vsega sveta. Vas je tudi to prošnjo, ki bi ji prinesla nove slave in novega denarja odklonila, čeprav je prišla od najvišje cerkvene oblasti. Zavrnitev so utemeljili z razlogom, da ima Pasijon pravi pomen samo v okolju, kjer se je rodil, in v kraju, ki si ga je izbral za svoje poslanstvo. Vele mesto in tehnika, h kateri bi se morali nujno zateči, bi sveti igri vzela njen čisti značaj ter spačila njen prvotni pomen.

Zadnje pasijonske igre v Oberammergau so se začele 6. julija 1958 in se nadaljujejo, ko je vaški občinski odbor na slovesni seji vse soseske razglasil, da bodo po starem izročilu obljubo prednikov izpolnili tudi v letu 1960. Seje v pasijonskem gledališču se je udeležilo 4.000 ljudi. Po županovem govoru je 800 pravih Oberammergaucv vstalo in obljubilo, da bodo pri igrah sodelovali z vsemi močmi in z vso dušo.

Februarja lani je izšel oklic, da si morajo vsi moški, ki prihajajo za nastop pri igrah v pošte, nehati briti brado in striči lase. Osmega septembra je bila volitev igralcev za 125 glavnih in večjih vlog. To nalogo je po slovesni pasijonski službi božji opravil na tajni seji odbor za igre, ki ga župan poprej zapriseže, da bo to nalogo izpolnil po najboljši vesti.

Poleg teh 125 igralcev sodeluje pri Pasijonu še kakih 400 statistikov, zbor in orkester. Nastopanje pri igrah je čast, ki je ne more biti deležen vsakdo. Pravico do tega imajo vsi moški, ki so se rodili v Oberammergau in lahko dokažejo, da so za to sposobni; potem tam rojene neporočene ženske, ki do 31. decembra v letu iger ne bodo dopolnile 35. leta. Poročenim ženskam in vdovam igranje ni dovoljeno, razen če bi bilo res neobhodno potrebno. Pravico do igranja imajo tudi vsi otroci, ki hodijo v šolo v Oberammergau, ter njihovi starši prebivajo ondi. Vsi imetniki glavnih vlog morajo biti katoliške vere, pasijonska obljuba, ki jo morajo izreči po izvolitvi, je verski obred. Kot statisti lahko nastopajo tudi vaščani-protestantje. Pri podeljevanju glavnih vlog, posebno ženskih, ne odloča samo zunanja primernost ter igralska sposobnost, temveč tudi kandidatovo vsakdanje življenje, ki mora biti v skladu z verskimi in moralnimi načeli krščanstva.

Od septembra dalje se začno vaje, ki pomenijo za vse sodelujoče velikanski napor. Besedilo pri tem ni nič, tega znajo vsi že zdavnaj na pamet. Gre za drugo: za vžvljanje v vlogo in za njeno čim globlje ter čim pristnejše posredovanje gledalcem v smislu velike skrivnosti trpljenja in smrti Gospodove, v izraznem in igralskem slogu, kakor se je izoblikoval v stoletjih, in v okviru velikanske celote, ki jo sestavljajo število nastopajočih, režijska sestava iger ter njihovo trajanje.

Režijska ali kompozicijska zamisel je dokaj drugačna, kakor si človek po navadi misli. Pasijon sam obsega sedemnajst dejanj, prepletenih z dvainštiridesetimi simboličnimi, nemimi in negibnimi slikami iz Stare zaveze, ki se kakor koli nanašajo na Kristusov misterij. Pri teh bere besedilo kronist, predstavljalci molče.

Vsa igra traja osem ur: od osmih zjutraj do poldne in od dveh do šestih. Kaj pomeni to že za gledalca, ne velja razlagati; kakšen duhovni in telesni napor je za poglavitne igralce, je skoraj nemogoče povedati. Kristus visi na križu pri vsaki predstavi dobrih dvajset minut, še poprej nosi skoraj tako dolgo križ, težak petdeset kilogramov. Prostor za gledalce v pasijonski hiši, postavljeni pred 30 leti, je pokrit in z vseh strani zavarovan, oder pa je brez strehe, da teče igra izključno pri naravni svetlobi in ob vsakem vremenu. Zaradi tega ima vsakdo izmed nastopajočih po dve obleki, da jih ob dežju lahko menjava. Letos so zaradi težavnosti tudi prvič uvedli dvojno zasedbo za najpomembnejše in najobsežnejše vloge.

Ta napor, za katerega je potrebna dobršna mera svetništva, se bo letos ponovil 81-krat, od 19. maja do 30. septembra. Poleg tega bosta še dve predstavi: tako imenovana skupna skušnja, namenjena domačinom in vsem, ki so kakor koli pomagali pri pripravi in izvedbi iger; ter glavna skušnja, ali pravzaprav premiera za zastopnike oblasti, povabljenе odličnike z vsega sveta ter za časnike. Enainpetdeset bo tako imenovanih glavnih igerskih dni za gledalce iz tujine in širše Nemčije ter 30 tako imenovanih ponovitev za obiskovalce iz kroga 300 km okoli Oberammergaua. Trideset odstotkov vstopnic za glavne dni je pridržanih Nemcem, druge so za tujce.

Kako je z vstopnicami in vstopnino, je odveč praviti: v začetku januarja ni bilo za tujino nobene več na razpolago.

Besedilo, po katerem igrajo oberammergauski pasijon, je iz leta 1460. Služilo je za tedanje pasijonske igre v Augsburgu. Vsakih petdeset let so ga dopolnjevali in spreminjali, sedanja oblika mu je dal pred 100 leti vaški župnik Daisenberger. V osnovi je ostalo še vedno neznanega ljudskega izvora. Za igre leta 1950 ga je še nekaj predelal, skril in posodobil režiser, ali kakor mu uradno pravijo, igerski vodja Georg Johann Lang iz slovite rodbine pasijonskih igralcev, katere izročilo gre prav v začetke te svojevrstne verske in umetniške manifestacije.

Lang, cerkovniški sin iz Oberammergaua, je nastopil kot pomočnik režiserja prvič leta 1910. Leta 1922 je prvič sam vodil igre ter to nadaljeval leta 1930, 1950 in letos, ko bo svoje edinstveno požrtvovalno delo zaključil. Ta tihi asket — asket na odru in življenju — je dal Pasijonu sedanjo jezikovno, odersko, kompozicijsko in izvedbeno podobo. Žrtvoval je vse svoje dni za to in ustvaril ne le pretresljiv verski misterij, temveč tudi umetnino, ki od desetletja do desetletja kliče v Oberammergau ne več sto tisočev, temveč milijone ljudi z vsega sveta: ljudi vseh polti, vseh ver, vseh prepričanj, da so ganjene priče ene najčudovitejših duhovnih manifestacij v novejši zgodovini človeštva.

IZ SODOBNE ŠVEDSKE LIRIKE

FRANC JEZA

Poseben čar nordijskih narodov je njihovo poetično doživljanje življenja in narave. To občutje prihaja celo v epikih, v romanopiscih tako močno do izraza, da je to ena glavnih značilnosti nordijskega pripovedništva. Se mnogo bolj neposredno in čisto pa se izraža to življenjsko občutje seveda v njihovi poeziji. Med vsemi Nordijci pa so razen Islandcev Švedje najbolj nagnjeni k poeziji. To jih ni oviralo, da bi ne bili večkrat v svoji zgodovini epično in krepko posegli v evropsko dogajanje in razvili v modernem času svojo materialno kulturo do takega viška, da v Evropi nima primere in v marsikaterem pogledu, vsaj v rafiniranosti oblik, niti v Ameriki ne. Toda pri vsem tem smislu za dejanje in praktičnost je ostala osnovna sestavina njihove duševnosti lirična občutljivost za klic in lepoto narave ter za vso tiho, nevsiljivo lepoto življenja.

Njihova lirika je skoro vedno prežeta z melanholijo, pri nekaterih pesnikih bolj, pri drugih manj, ni pa skoro nobenega, v katerega pesmih bi ne zvenel otožni mol nikoli utešenega hrepenenja. To je morda vpliv njihovih dolgih zimskih noči, ko severni človek hrepeni po pomladi in sanja o južnem soncu, ali pa tudi njihove oddaljenosti od središča Evrope, zaradi katere se čutijo vedno nekako odrezane od velikega toka zgodovine in osamljene tam na severnem robu Evrope. Medtem ko marsikateri človek iz revnejših dežel južne Evrope sanja o tehnično naprednem severu, ko gleda fotografije sijajnih modernih stanovanjskih četrti ali prebira statistike o gospodarskih uspehih severnih narodov, pa marsikateri Šved kljub udobnemu življenju sanjari o vedrem, pestrem življenju na jugu pod toplim soncem in sinjim nebom.

Mnogim ljudem na Švedskem je življenjski cilj, da pridejo enkrat na jug in se okopljejo v valovih Sredozemskega morja. Danes si lahko utešijo to hrepenenje sorazmerno lahko, saj smo v dobi skupinskih izletov in množičnega turizma. Še pred nekaj desetletji pa se je le redkim uresničila želja, da bi lahko obiskali kraje, kjer pomaranče zore in zelenijo oljčni gaji. To hrepenenje po toplem, sončnem in vedrem jugu je vedno našlo izraza tudi v švedski poeziji, v novejšem času zlasti v pesmih Rabbeja Enckella in Johaniesa Edfelta. To ni samo opevanje južne pokrajine, ampak zavestno hotenje, da bi se z vsem bitjem potopili v južnjaško življenje in ga okušali. Izraz tega švedskega hrepenenja po južni in zlasti po italijanski pokrajini je tudi slavni *Axel Munthe*, katerega knjige so ena sama hvalnica jugu.

Vendar pa Švedje zelo ljubijo tudi svojo severno domovino in globoko občutijo njeno tiho, včasih skrito lepoto in poetičnost. V nobeni evropski deželi verjetno poezija ni tako ubrana na motiv opevanja narave in pokrajine kot prav na Švedskem. Kako lepo na primer opeva *Edith Södergran* severno pomlad, *Harry Martinson* bele poletne noči v Botnijskem zalivu ali *Bertil Gedda* nordijsko poletno jutro v pesmi »Jutranji psalm«. Toda to globoko občutje narave je združeno z miselno globino. Za švedske pesnike je naravnost značilno, da znajo iz-

redno posrečeno vskladiti oba bistvena elementa dobre pesmi, razmišljanje in čustvo ter najti temu tudi izbrano obliko. Pri vsem tem radi eksperimentirajo, kar zaveda poetično formo. Med mlado generacijo so nekateri, ki so šli do skrajnosti in začeli opuščati vsakršna vezila in celo pomožne glagole. Zadostuje jim beseda sama ali pomemljivo poudarjanje in ponavljanje vedno iste besede. Rezultat včasih ni najboljši, včasih pa vendarle tudi ne brez učinka, kot se boste lahko prepričali v pesmi »Morje vedno v mojih besedah«, ki jo je zložil *Folke Isaksson*.

Po vsem tem ni čudno, da je Švedska najbrž edina dežela v Evropi in morda celo na vsem svetu, kjer postanejo pesniške antologije »bestsellerji« s 50.000 in več naklade. In po tem tudi lažje razumemo, zakaj so podelili Švedje Nobelovo nagrado lani pesniku to je *Quasimodu*.

Edith Södergran je glavna predstavnica modernizma v švedski poeziji. Ta struja je prevladala nekako v času od leta 1920 do leta 1930 pod vplivom nemškega ekspresionizma, dadaizma, ruskega futurizma in ameriških pesnikov, kot sta bila *Lee Masters* in *Ezra Pound*. Modernizem so gojili zlasti švedski pesniki na Finskem. *Edith Södergran* je bila rojena 1. 1892 v Petrogradu od švedskih staršev, živel je v finski Kareliji, umrla pa je leti 1923. Tole je njena pesem:

SEVERNA POMLAD

*Kot sneg so se stajali vsi moji upi,
kot vode odtekaajo vse moje sanje.
Od vsega, kar sem ljubila,
le sinje nebo je ostalo
in ena sama bleda zvezda.
Veter nalahno pregiba drevesa
in jezero počiva.
Stari macesen pa bdi in premišlja
o belem oblaku, katerega je
v sanjah poljubil.*

Karl Asplund se je rodil leta 1890 in spada v skupino pesnikov, ki radi opevajo domačo ali tujo, eksotično pokrajino. To so pesniki *Gustaf Ullman*, *Sigfrid Siwertz*, *Gabriel Jönsson*, *Josef Oliv*, *Einar Malm*, *Ebba Lindquist*, *Carl Emil Englund*, *Carl Björkman*, *Folke Dahlberg* in še mnogi drugi manj znani.

DREVO

*Ne misli, da je možno pozabiti
in da čas zaceli rane.
Velika bolečina — to ni rana —
to je seme, ki pade v brazdo srca.
Z leti požene in drevo postane.
Grenke sadove vsako pomlad rodi.*

Pesnik *Erik Lindorm* se je rodil 1889, umrl pa je leta 1941. Objavil je štiri pesniške zbirke. Prištevajo ga med prenovitelje švedske socialne oziroma proletarske lirike, ki je bila do tedaj preveč formalistična, čeprav vitalna. *Erik Lindorm* in nekateri drugi, zlasti še *Andersson* in *Jändel* so jo poglobili in vsebinsko oplemenitili z manj retoričnimi motivi.

OČE JE STAR

Počasi se premika stari oče
in troši seno.
Na tilniku se mu pozna,
da bo moral kmalu umreti.
Hodi kot v samega sebe pokopan.
Hodi ogrnjen v veliki molk.
Ne sliši šumenja gozdov in potokov
ne mukanja krav.
Ne vidi sina,
ki hodi pred njim.
Kmalu bo smrt dahnila bledico
na njegovo kožo,
da bo postala bela
kot so njegovi lasje.
Toda zemlja mora biti zorana in seno pod streho,
tudi letos kot vedno.

Anders Oesterling, rojen leta 1884, velja za enega največjih živečih švedskih pesnikov. V švedskem literarnem življenju igra veliko vlogo tudi kot literarni kritik v dnevniku Stockholms Tidningen. Je član in stalni tajnik Švedske akademije ter ima kot tak vpliv na izbor Nobelovih nagradencev. Znan je tudi kot prevajatelj Quasimodove poezije v švedščino. On je pridobil Quasimodu sloves v nordijskih deželah.

LAPONCI

Kralji šotorov,
razpršeni,
izgubljeni v času in ogrnjeni v skrivnost
žive Laponci v močvirni svetlobi;
ne orjejo zemlje
in hiš ne grade,
le črede, pogoni, zarotitve in čarovnije
proti plapolajoči sinjini
večnega severnega večera — v mir
sredi daljnih gora,
kjer med okrvavljenimi kožami
s kamenitimi glasovi mrmraje
pojo svojo pesem.

Ivje blesti na pašnikih in šotorih;
kmalu bo poslednji razpršenega plemena
ugasnil svojo pipo
in umrl zraven svojega jeléna.

Ebbe Linde se je rodil leta 1897. Bil je eden prvih švedskih pesnikov, ki je prišel pod vpliv modernizma in razodel skoro surrealistične težnje. Leta 1924 je izdal zbirko »Bräscha« — Preboj, in leta 1956 zbirko »Vision och Eko« — Vizija in odmev.

VIZIJA IN ODMEV

V pragozdu skoro izgubljena vas,
Sape vejejo iz gluhe noči nad jezerom.
Fetiš negibnega pogleda v siju ognja okrog bo-
jevnikov Bamakatu;
sede nihajo s telesi
in monoton bobnajo čas.

Gospod, naj bo zdrav Bamakatu!
Gospod, daj slavo in zmago!
Gospod, daj dosti rib-

Visoko sikajo plameni.

Jaz pa mislim na ljudi svojega rodu,
ki tekajo tam daleč po svojih poteh
in drdrazo k svojim dvajsetim bogovom
deset tisoč moledujočih molitev.

Sem v pragozd bi jih morali privedi
in okrog takega izrezljanega štora posesti,
enake otročje molitve bi morali moliti
za enako preproste stvari.

Gospod, naj bo zdrav Bamakatu!
Gospod, daj slavo in zmago!
Gospod, daj dosti rib-

Bo Setterlind spada k mladi generaciji. Rojen je leta 1923.

SESTANEK

Kratek je moj sestanek z žensko:
počiva kot grezilo na dnu,
blesti kot riba na površju.
Kratek je moj sestanek z Bogom.
In počasi veslam proti noči,
kajti jadralc čaka na svoj veter.
Vse je le bežen dotik
blizu nebesnih jadrnic.

NADY

Pot v neznano

Pot v neznano ...
Kam?
Ne vem!
Domov?
Ne smem!
Neznano, tja,
v vseмирje ...

POLETNI RADIJSKI SPORED

Podobno kot preteklo poletje bodo oddaje slovenske radijske postaje tudi letos dobile v nastopajočem tromesečju lahkotnejše, počitnične in ubijajoči poletni vročini primernejše zunanje lice in vsebino. Oglasili smo se pri načelniku programskega odseka dr. Borisu Sancinu in ga prosili, da bi nam povedal nekaj več o tem. Navedel nam je nekaj najvažnejših sprememb in novosti.

GLASBENI SPORED

Jutranji in opoldanski glasbeni spored ostane v bistvu taka kot sta bila doslej. V poznih popoldanskih urah, ob 18,10 pa bomo opazili novo oddajo »Glasbeni kalejdoskop«, ki prevzema mesto prej ob tej uri običajnega sporeda resne, simfonične ali komorne glasbe. Nova oddaja, ki bo trajala 50 minut, bo sestavljena iz 4 do 5 kratkih sporedov, med katerimi bodo zastopane vedra in živahna komorna ali simfonična, folklorna, jazz in druga lahka glasba. Po govorjenih oddajah, ki so na sporedu ob 19. uri, bo tudi v poletnem času sledil običajni spored resne glasbe, ki traja do 20. ure. Pač pa so zopet bistveno spremenjeni nekateri najvažnejši večerni sporedi resne glasbe. Četrtekovi veliki simfonični koncert je začasno ukinjen, deloma ga bo nadomestila predvidena oddaja po ene znane simfonije ob sobotah zvečer. V četrtek ob 21,15 so v načrtu ciklični oddaji, s katerimi se bo slovenska radijska postaja ob letošnjih obletnicah rojstev oddolžila spomenu velikih glasbenikov: Chopina, Schumana, Pergolesija in Cherubinija. Oddaje bodo komentirane in in slišali bomo najzanimivejše skladbe teh avtorjev. Ob petkih se bodo, kot doslej, ob 22,15 vrstili solistični koncerti, ob torkih izvedbe del velikih slovanskih skladateljev, ob nedeljah pa komorne zasedbe. Omenimo še, da bodo avgusta za štiri tedne oddaje oper nadomestili sporedi operet, in sicer Straussov »Netopir«, Leharjeva »Vesela vdova«, Suppejev »Boccaccio« in Gobčeva »Planinska roža«, slednja v tržaški izvedbi.

Bogat in pisan, a preobsežen, da bi ga tu podrobno prikazali je poletni spored lahko in folklorne glasbe.

MEŠANI SPORED

Med novimi mešanimi, to je govorjenimi in glasbenimi sporedi, opozarjamo na oddajo »Turistični razgledi«, oddaja ki bo na sporedu ob nedeljah, med 18. in 19. uro. To bo nekakšno potovanje za vse tiste, ki preživljajo nedeljske popoldneve doma. Sestavljali jo bodo po trije krajši članki, od katerih nas bo eden popeljal k naši krajevni ali pokrajinski znamenitosti, drugi kam dalj v Italijo, tretji pa v širni svet. Sestavke bo dopolnjevala primerna, največ folklorna glasba. Sploh je v govorjenih oddajah predvidenih kar precej krajepisnih, lahko bi zopet rekli turističnih predavanj: nekajkrat na teden jih bomo slišali ob 18. uri, mladina bo imela svojo počitniško oddajo ob četrtek ob 19. uri.

Novi so v poletnem sporedu štirje ciklični. Ing. Miran Pavlin bo v prvem prikazu »Znamenita dela mojstrov starega veka«. Pri tem misli na gradbena dela. Franc Jeza je pripravil aktualen niz oddaj o »Novih afriških državah«, prof. Martin Jevnikar zanimivo zbir-

NA VALOVIH NAŠE

RADIJSKO GLEDALIŠČE

JULIJ

6. Francisco Manuel de Mello (prev. Lelja Rehar): Učenec zlahtnosti.
13. Ljuba Prenner: Veliki mož.
20. Luigi Bonelli in Aldo De Benedetti (prev. Maks Sah): Človek, ki se smeje.
27. Alberto Perrini (prev. L. Mlekuž): Junakov zaton.

AVGUST

10. Ettore Giannini (prev. Mirko Javornik): Ljudje v vlaku.
17. Enrico Bassano (prev. Martin Jevnikar): Sonce za dva.
24. Leopold Lahola (prev. V. Zupan): Madeži na soncu.
31. Joža Vomberger: Zlato tele.

SEPTEMBER

7. Anna Bonacci (prev. Mirko Javornik): Hiša na reki.
14. Pierre Augustin Caron de Beaumarchais (prev. M. Šmale): Seviljski brivec.
21. Ivan Matičič: Prečute noči.
28. Friedrich Dürrenmatt (prev. Martin Jevnikar): Jesenski večer.

DRAMATIZIRANE ZGODBE

JULIJ

2. August Kotzebue (prev. E. Martinuzzi): Gospod, ki je iskal pokoja.
9. Gian Francesco Luzi (prev. Franc Jeza): Novi skopuh.

AVGUST

3. Alfred de Musset (prev. M. Maver): Bettina.
15. Slavko Rebec: Tramontana.

SEPTEMBER

24. Sergio Paolini in Stello Silvestri (prev. L. Mlekuž): Opolnoči z junakom.
- Charles Chilton (prev. B. Mihalič): Rdeči planet. (Od 12. julija do 17. septembra vsak torek in četrtek, ob 21. uri).

ODDAJA ZA NAJMLAJŠE

JULIJ

4. Jože Zupan: Dimnikar in sreča.
11. Neva Rudolf: Zakaj je tržaško vreme tako muhasto.
18. Tončka Čurk: Pravljica o razvodju.
25. Drago Petkovšek: Janko in Metka.

AVGUST

1. Lea Pertot: Biserne očke.
8. Vilko Čekuta: Desetnik in sirotica.
15. Franjo Kumer: Arif in lepa Haira.
22. Ksaver Meško: Čiganeček.
29. Ivan Matičič: Gremo po gobe.

SEPTEMBER

5. Milica Kitek: Murenček s cvetne poljane.
12. Peter Golovin: Kraljevič Ivan.
19. Aleksander Marodič: Deček, ki je spet našel izgubljeno radost I.
26. Aleksander Marodič: Deček, ki je spet našel izgubljeno radost II.

GLASBENI SPORED — OPERA

JULIJ

4. G. Puccini: Tosca (Orkester in zbor Milanske Scale vodi V. de Sabata).

11. N. Rota: Florentinski slammnik (Tržaški filharm. ork. in zbor gledališča Verdi vodi Nino Verchi).
18. M. Mussorgsky: Sopočinski sejem (komična opera v treh dej.) zbor in ork. Narodnega gledališča iz Ljubljane vodi Samo Hubad).
25. G. Verdi: Falstaff (Zbor in orkester RAI-TV vodi Mario Rossi).

AVGUST

29. C. Gounod: Faust (Metropolitanski zbor in ork. vodi Fausto Cleva).

SEPTEMBER

5. L. Cherubini: Medea (Orkester in zbor Milanske Scale vodi Tullio Serafin).
12. B. Smetana: Prodana nevesta (Orkester in zbor Narodnega gledališča iz Ljubljane vodi D. Zebre).
19. G. B. Pergolesi: Služkinja gospodarica (Orkester Milanske Scale vodi Carlo Maria Giulini).
26. V. Bellini: Mesečnica (Orkester in zbor vodi Franco Capuana).

SIMFONIČNA GLASBA

JULIJ

7. Haydn: Simfonija št. 100 v G-duru.
14. Malipiero: Tretja simfonija zvonov.
21. Mahler: Simfonija št. 1 v D-duru.
28. Brahms: Simfonija št. 3 v F-duru, op. 90.

AVGUST

4. Stamitz: Simfonija »Concertante«.
11. Bruckner: Simfonija št. 3 v D-duru (»Wagner«).
18. Mozart: Simfonija v B-duru, K. 319.
25. Mendelssohn: Simfonija št. 3 v a-molu, op. 36 (»Škotska«).

SEPTEMBER

1. Berlioz: Fantastična simf., op. 14.
8. Zafred: Sesta simfonija za ork.
22. Hindemith: Simfonija »Harmonija sveta«.
29. Gliere: Simfonija št. 3 v h-molu, op. 42.

IZ SLOVANSKEGA REPERTOARJA

JULIJ

5. Lajovic: Jesenski spev. Ciglo: Obrežje plesalk.
12. Glazunov: Koncert št. 1 za klavir in orkester (solistka H. Glazunov).
19. Prokofijev: Poročnik Kijev, suita. Prokofijev: Ljubezen treh oranž.
26. Krek: Koncert za violino in ork. (solistka Jelka Stanič).

AVGUST

2. Balakirev: Ouvertura na ruske teme. — Rusija, simfonična pesnitev.
9. Hačaturjan: In memoriam. — Masquerade.
23. Rimsky Korsakov: Antra, orientalska suita. — Zlati petelin.
30. Prokofijev: Koncert št. 3 za klavir in orkester.

SEPTEMBER

6. Bravničar: Burleska. Ramovš: Scherzino za klavir in godala. Tajoevič-Leskovic: Sedem balkanskih plesov.

RADIJSKE POSTAJE

13. Dvoržak: **Simfonične varjacije za orkester.**
27. Mirk: **Simfonična suita.**

KOMORNA GLASBA

JULIJ

3. Brahms: **Trio v c-molu**, op. 101, izvaja »Trio Trieste«.

AVGUST

14. Dvoržak: **Kvartet v F-duru**, op. 96, izvaja »Zagrebski godalni kvartet«.

SOLISTICNI KONCERTI

JULIJ

1. Sopranistka **Nada Zrimšek** in pianistka **Breda Rajh** bosta izvajali skladbe Dvoržaka in Ipavca.
8. Harfistka **Pavla Uršič-Petrič** bo izvajala skladbe Surianiya, Bradiča in Petriča.
15. Pianist **Andrej Preger** bo predvajal Bjelinskega Sonato.
22. Tenorist **Janez Lipušček** in pianistka **Zdenka Lukec-Car**.
29. Violinist **Rok Klopčič** in pianist **M. Lipovšek** bosta predvajala skladbe Vodopivca, Škerjanca in Kogoja.

AVGUST

5. **Koncert pianiste Brede Rajah.**
12. Sopranistka **Hilda Hölzel** in pianistka **Zdenka Lukec-Car** bosta izvajali skladbe slovanskih skladat.
19. **Koncert flautista Borisa Čampe** in pianista Pavla Sivica.
26. **Koncert pianista Marjana Lipovška.**

SEPTEMBER

2. **Koncert tenorista Mitje Gregorčiča.** Na sporedu so skladbe Osterca, Sivica, Baranovića in Dvoržaka.
9. Klarinetist **Miha Gunzek** bo izvajal skladbe Ramovša in Merkušja.
16. **Koncert pianista Pavla Sivica.**
23. **Koncert sopranistke Sonje Hočevar.**
30. **Koncert violinista Srečka Zalokarja.** (Na sporedu so skladbe slovanskih skladateljev).

GOVORJENI SPORED OD 10. DO 30. JULIJA

Nedelja. Ob 18.00 Turistični razgledi; 21.00 Pesniki in njih stvaritve: Simon Jenko (Vinko Beličič).

Ponedeljek. Ob 18.00 »Mravlje, zanimive neznanke« (Romi Bole).

Torek. Ob 18.00 Radijska univerza — Strupi, mamila in nasladi: »Strihnin« (Tone Penko); 19.00 Utrinki iz znanosti in tehnike; 22.00 Umetnost in življenje — Ruda Jurčec: Kulturno pismo iz Buenos Airesa.

Sreda. Ob 19.00 Nove afriške države: »Somalska republika« (Fr. Jeza).

Četrtek. Ob 18.00 Radijska univerza — Razvoj Evrope - I. del: Srednji vek: »Križarske vojne« (I. Artač); 21.00 Obletnica tedna: »30-letnica smrti Arthurja Conana Doylea« (Edvard Traven); 22.00 Iz sodobne književnosti: »Quarantotti Gambini: Rdeča roža« (ocena J. Tavčar).

Petek. Ob 18.00 »Brigitte Bardot, idol in resnica« (A. Mlinar); 19.00 Vloga propagande v zgodovini človeštva: »Srednjeveška umetnost kot

lepak« (M. Javornik); 22.00 Znanost in tehnika: »Industrijsko izdelovanje krme« (Mario Kalin).

Sobota. Ob 16.00 D. Alighieri: Božanska komedija - Vice (B. Tomažič); 18.00 Žena in dom; 19.00 Slovenski književniki v pismih: »Anton Medved« (M. Jevnikar).

Nedelja. Ob 18.00 Turistični razgledi; 21.00 Pesniki in njih stvaritve: »Inkovsko pleme Quechua« (Fr. Jeza).

Ponedeljek. Ob 18.00 »London v Shakespearejevem času« (Fr. Orožen).

Torek. Ob 18.00 Radijska univerza — Strupi, mamila in nasladi (Tone Penko); 22.00 Umetnost in življenje — F. Benedetič: »10 let beneškega univerzitetnega gledališča Cà Foscari«.

Sreda. Ob 19.00 Nove afriške države: »Togo« (Fr. Jeza).

Četrtek. Ob 18.00 Radijska univerza — Razvoj Evrope - I. del: Srednji vek: »Prve narodne države« (I. Artač); 21.00 Obletnica tedna: »15 let od potsdamske konf. (J. Bezjak); 22.00 Iz sodobne književnosti: »Vladimir Kavčič: Ognji so potemneli« (ocena Vinko Beličič).

Petek. Ob 18.00 »John Blatnik, politik iz Minnesote« (A. Mlinar); 19.00 Vloga propagande v zgodovini človeštva: »Propagandni boj med cesarji in papeštvom« (M. Javornik); 22.00 Znanost in tehnika: »Bliskovni fotografski posnetki« (M. Kalin).

Sobota. Ob 16.00 Znamenita dela starega veka: »Namakalne naprave Babiloncev in Asirceve« (M. Pavlin); 18.00 Žena in dom; 19.00 Slovenski književniki v pismih: »Anton Tomaž Linhart« (M. Jevnikar).

Nedelja. Ob 16.00 Turistični razgledi; 21.00 Pesniki in njih stvaritve: Fr. Balantič (M. Jevnikar).

Ponedeljek. Ob 18.00 »Črna borza od Istambula do Ria de Janeiro« (J. Nabergoj).

Torek. Ob 18.00 Radijska univerza — T. Penko: Strupi, mamila in nasladi; 22.00 Umetnost in življenje — »Stele: Umetnost v Primorju« (J. Peterlin).

Sreda. Ob 19.00 Nove afriške države: »Ghana« (Franc Jeza).

Četrtek. Ob 18.00 Radijska univerza — Razvoj Evrope - I. del: Srednji vek: »Na pragu novega veka« (I. Artač); 21.00 Obletnica tedna: »125-letnica Giosueja Carduccija« (B. Tomažič); 22.00 Iz sodobne književnosti: »Letošnja zbirka Slovenske Matice« (M. Javornik).

Petek. Ob 18.00 »Dirigent Herbert von Kajaran« (B. Mihalič); 19.00 Vloga propagande v zgodovini človeštva: »Luter proti Rimu, Rim proti Luteru« (M. Javornik); 22.00 Znanost in tehnika: »Kozmetični preparati za sončenje« (M. Kalin).

Sobota. Ob 16.00 Znamenita dela starega veka: »Stvaritve staroegiptovskih vodnih tehnikov« (M. Pavlin); 18.00 Žena in dom; 19.00 Slovenski književniki v pismih: »Ksaver Meško«.

ko portretov »Slovenski književniki v njihovih pismih«, dr. Franc Orožen pa »Čudovito zgodovino cest«, v kateri bo prikazal razvoj teh prometnih žil od najstarejših časov do naših dni.

Dodajmo še, da bo v poletnem času postopoma, z zaključkom posameznih tečajev, začasno ukinjena »Radijska univerza«, da so ukinjeni »Sestanek s poslušalkami«, »Zdravstvena oddaja«, da opoldanska oddaja »Brezobvezno« ne bo končavala s sicer običajnim predavanjem, za kar so pa v zameno uvedena predavanja ob 18. uri; tudi ne bo več »Pisanih balončkov«, medtem ko ostanejo vse ostale oddaje govornjenega sporeda, vsaj na zunaj, nespremenjene.

DRAMSKE ODDAJE

V poletnem času ni več nedeljskih ponovitev radijskih iger, zato pa se ob sredah vrstijo starejše in nove izvedbe raznih del. Novost letošnjega dramskega poletnega sporeda v primerjavi z lanskim pa je v tem, da se bodo letos od srede julija pa do srede septembra, ob torkih in sobotah, torej po dvakrat tedensko, vrstile oddaje **fantastične radijske zgodbe** Charlesa Chiltona v nadaljevanjih »Potovanje na Mars«. To je drugi del, oziroma nadaljevanja »Potovanja na Mesec«, kateremu so pred dvema letoma z velikim zanimanjem sledili v oddajah slovenske radijske postaje tako mladi kot tudi starejši poslušalci. Upamo, da jih bo enako pritegnilo tudi letošnje nadaljevanje.

Za zaključek še besedo o mladinskem radijskem gledališču. »Oddaja za najmlajše« bo tudi v poletnem času ob ponedeljkih, toda **eno uro kasneje**, ob 19., da se bodo naši malčki pred tem lahko pošteno nakopali in igrali.

— • —

POLET NA RDEČI PLANET

Julija začne oddaja, ki je sorodna **Poletom na Luno**, ki smo jo poslušali pred časom. Tokrat je izbrala posadka Mars in ga hoče osvojiti. Odpravi poveljuje Jet (igra ga Drago Stoka), njegovi najžejji sodelavci pa so Mitsch (igra ga Saša Rudolf), Lemmy (Ladi Vodopivec) in dr. Matius (Angel Prašelj). Važnejše vloge imajo še: Frank (Jurij Slama), Leteči zdravnik (Miro Opelt) in kontrolni spremljevalec (Ivan Buzečan). Oddajo je glasbeno in zvčno opremil Saša Martelanc, vodi pa jo Peter Maljuc.

V dvajsetih nadaljevanjih bomo spremljali posadko v vsemirju. Pogosto bodo zračne ladje nalete na neverjetne težave. Srečali bomo prebivalce Rdečega planeta, ki včasih ne bo posebno prijetno.

Doktor bere v začetku vsake oddaje iz dnevnika o prejšnjih doživetjih, tako, da lahko poslušal s pridom oddajo tudi tisti, ki je morra katero zamudil.

Gotovo bodo te oddaje zanimalo posebno mladino.

OLIMPIADA PO RADIU

Slišali smo, da bo naša radijska postaja z največjo pozornostjo spremljala letošnje olimpijske igre v Rimu. Kot smo slišali, bo verjetno odšel tja radijski reporter **Mitja Volčič** kot stalni poročevalec. Tako bomo tudi o tem važnem dogodku dobro in sproti po radiu poučeni.

Miranda Zafred

Kult zvezdnštva

Hollywood, filmska Meka in za mnoge mesto sanj, je že od svojega početka poznal škandale. Lahko rečemo celo, da je prehal od škandala do škandala, med katerimi je vsakikrat vladalo le kratko razdobje. Vsi škandali pa imajo svoj posreden izvor v poganskem kultu: v oboževanju filmskih zvezd. Za vse tiste, ki pripadajo temu kultu, je Hollywood nekakšen medzvezdni svet, ki je ustvarjen iz filmskih zvezd, iz žarečih nebesnih teles, pa tudi iz spominov na ugasle zvezde. Poleg teh so tudi tako imenovane zvezdice, ki se jim včasih posreči, da iz nepoznatih vzrokov močneje zablistijo, pa tudi iz zvezdnih utrinkov, ki hitro izginejo v temo.

Kult zvezdnštva se je začel močno razvijati pred dvajsetimi leti. Igralci niso bili več samo brezimna bitja, temveč so dobili svojo osebnost, svoje zasebno življenje, ki je vedno bolj in bolj zanimalo množice. Začeli so izdajati filmske magazine, ustanavljali so klube oboževalcev, reklama je dobila vedno večjo veljavo. Tako se je rodil zvezdniški sistem, ki je kaj kmalu našel svojo pot tudi po evropskih deželah in celo v Aziji.

Za trgovski uspeh filma ima večjo važnost popularnost filmskih zvezd kot pa scenarij, režija, glasba, montaža. Ze od nekdaj so igralcu prinašale pogosto večjo priljubljenost resnične ali izmišljene zgodbe o njegovem zasebnem življenju, o njegovem vedenju kot pa igralska sposobnost. To se dogaja še danes in prinaša filmskim producentom lepe dobičke.

Hollywood je že od svojega začetka doživel vzpone in padce. Tudi zadnja leta doživlja precejšnjo krizo zaradi močne konkurence televizije, vendar je zvezdniški sistem kljub temu še vedno zelo razširjen. Producenti znajo spretno izrabiti oboževanje filmskih zvezd, saj je prav ta faktor najmočnejša reklama za kinematografijo. Gledalčevo pozornost pritegne najprej ime zvezdnika, ki nastopa v filmu. Šele potem pridejo na vrsto režiser, scenarist, skladatelj, ali pa sploh ne pridejo.

Da ta ogenj nikoli ne ugasne, da ta obsedenost nikdar ne poneha, za to skrbi tisk, ki širi kult zvezdnštva in se pri tem vselej ne zateka k najbolj poštenim sredstvom. V Ameriki je cela kopica filmskih revij, med katerimi si je v zadnjih letih pridobila kaj žalosten sloves zloglasna »Confidential«, ki izhaja v nakladi pet milijonov izvodov in prinaša založnikom bajne dobičke. Vse te revije, ali bolje rečeno pornografski magazini, pa se ne zadovoljujejo s tem, da sentimentalno opisujejo življenje filmskih zvezd; vedo namreč, da to ni več v modi, da si občinstvo želi drugačnih novic. Reporterji vohajo na vse strani in odkrivajo resnične in izmišljene zgodbe iz zasebnega, intimnega življenja zvezd. Vendar pa vsa ta odkritja niti najmanj ne odvrčajo občinstva od kino dvoran. Niti v tistih dneh, ko je bil proces »Hollywood proti reviji Confidential«, niso zaznamovali padca številnih gledalcev v ameriških kino dvorinah.

Hollywood je spoznal škandale že leta 1920, ko je bila odkrita afera z mamili med mnogimi takrat slovečimi imeni. Vendar pa to ni mnogo škodovalo njegovemu ugledu, kajti od tega udarca si je kmalu opomogel in nadaljeval svojo pot. Seveda ni bil ta škandal edini. Sledilo mu jih je mnogo; zdelo se je skoro, da Hollywood ne more živeti brez njih. Celo Charlie Chaplin je bil zapleten v škandal, ko je bil leta 1924 ubit namesto njega takrat slavni režiser in producent Thomas H. Ince. Ubijalec William Randolph Hearst, kralj ameriškega tiska in eden največjih tedanjih bogatašev, je z bajno vsoto privabil k molku Inceovo vdovo in neko drugo žensko pričo.

Vsi ti pikantni dogodki so silno pospeševali prodajo pocestnih magazinov, ki so pripravljali ugodna tla za revijo

»Confidential« trideset let pozneje. Občinstvo je zahtevalo vedno novih senzacionalnih novic in založniki so mu jih kar metali. V svetu si je Hollywood pridobil kaj slab sloves. V njem so se zbirali najraznovrstnejši in sumljivi ljudje: gangsterji, sleparji, tihotapci z mamili, prostitutke, ki so svečano izjavljale, da so filmske igralko. Vsi ti škandali, vse to obrekovanje pa je imelo svoj učinek med občinstvom. Spodobni ljudje so se začeli zgražati nad tem, kar so počenjali v Hollywoodu. Poleg tega pa je bil ta v obdobju okoli leta 1920 na robu prepada. Amerika je takrat doživljala hudo gospodarsko krizo, ki je imela svoj odmev tudi v filmskem svetu, ko se je bilo treba odpovedati dotedanjemu razkošnemu in razvratnemu življenju. Gospodarska kriza je zadal tudi zvezdnstvu krut udarec. Zvezdniki in zvezde so imeli tedaj priliko spoznati, kako je namišljenje izgubilo ves svoj čar. Takrat je prišlo med igralci do številnih samomorov. Zvezde so rajši same ugasnile kot da bi morale doživeti zaton svojega sijaja. Mnoge so same sebe žrtvovala na žrtvenik zvočnega filma.

Vendar pa se tudi v tistih mračnih dneh Hollywood ni odpovedal svojim škandalom, ki so nujno in nerazdružljivo povezani z njim. Osnove škandalov so bile še vedno iste kot v letu 1920: umori, samomori, mamila, brskanje po preteklosti. Vendar pa je tem novim škandalom manjkalo vse to, kar je prejšnjim dajalo videz veličine. Nobeden ni dvignil toliko prahu, kakor so ga dvignili skoro legendarni škandali iz prejšnjega obdobja. Obrekovanje se je silno razbohotilo; uničevalo je vse: človeško usodo, intimno življenje, zakonsko zvezo, igralsko kariero. Nič mu ni bilo sveto.

Hollywood si ni še popolnoma opomogel od vseh svojih raznovrstnih škandalov, ko se je pojavila nova revija, ki si je kmalu osvojila prvenstvo med vsemi ostalimi magazini. To je bila »Confidential«, poceni branje najslabše vrste. Začela je izhajati leta 1952 v New Yorku. Njeno geslo je bilo: pisati resnico in navajati imena. V čem je obstajala resnica in katera naj bi bila ta imena? V razkrivanju škandalov zasebnega življenja znanih osebnosti, filmskih zvezdnikov, politikov, magnatov v industriji. Ljudje so naravnost planili po tej pocestni kroniki in naklada revije je bliskovito narasla. Na to »sijajno« zamisel je prišel ruski emigrant, ki si je nadel ime Robert Harrison. Videl je, kako se ameriško občinstvo nenavadno zanima za umazane zgodbe. Prišel je do zaključka, da bodo zgodbe navdušeno sprejeli, če jih bodo podali na vznemirljiv način. Tako je začel izdajati revijo velikega formata, ki je z dokaj neresnimi slikami prinašala članke o najintimnejšem življenju znanih osebnosti. Večina teh osebnosti so bili prav filmski igralci, ki so s svojim vedenjem in življenjem dajali obilo gradiva. Da bi Harrison svojim bralcem nudil čim več zgodbic, je ustanovil v Hollywoodu posebno agencijo, katere naloga je bila zbirati skrivnosti iz intimnega življenja filmskih zvezd. Poleg tega pa je imel cel kup zasebnih detektivov najslabšega slovesa. Vse svoje volhne je dobro plačeval, tako si je vedno zagotavljal njihovo pomoč. Včasih je prišel celo do tega, da je igralca ali igralko izsiljeval, če je imel o njih kakšne posebno nerodne podatke. Nekateri so izročili zahtevano vsoto, drugi so tako ponudbo zavračali in so naslednji dan celo svojo zgodbo brali v reviji. To stanje je trajalo štiri leta. Filmski ljudje so trepetali ob vsakem novem izidu. Harrisonovi sodelavci so marsikatero resnico tudi okrasili, če se jim ni zdelo dovolj privlačna za bralce.

Prva, ki si je upala stopiti s sodbo proti reviji, je bila slovita črnska igralka Dorothy Dandridge. Njenemu zgledu so seveda sledili številni drugi in tako je prišlo do procesa. Toda igralci, ki bi morali biti kot priče, so se raje umaknili na »oddih«, katerega so bili kar nenadoma potrebni. Proces se je končal tako, kot je bilo pač pričakovati: Harrison je moral plačati pet milijonov dolarjev (kar je bilo malenkost v primeri z bajno vsoto, ki mu jo je prinašala revija), vse osebnosti, ki so bile zapletene v kak škandal, pa niso na svojem ugledu prav nič izgubile.

Vse škandalozne revije dejansko izrabljajo občudovanje občinstva do svojih idolov; to občudovanje preide mnogokrat do histeričnega navdušenja. Statistični podatki kažejo, da ima kult zvezdnštva največ pripadnikov med mladostniki in med ženskami.

Hollywoodska filmska industrija pa pošilja na tržišče vse te svoje proizvode v obilni meri, ker ve, da je njeno življenje največ odvisno od tega skoro bolezenskega pojava, ki se mu pravi kult zvezdnštva.

PISMA (nadaljevanje)

čiti pred novim napornim šolskim letom. Vendar pa nikor ne mislite, da bo šel pripravljen k izpitu, če se bo učil le kakih 14 dni. Vsaj en mesec naj pa le pošteno dela. Verjetno pa bi bilo bolje več časa, pa to bolj polagoma.

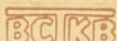
MRTVI GLASOVI

Na tržaški radijski postaji ponavljajo vsako nedeljo igre, ki so jih nekoč posneli. Čeprav preobilne ponovitve v nekem smislu precej motijo poslušalca in ne vzbujajo posebnega zanimanja (vem, da je težko dobiti vedno nova dela), moti posebno še glas igralcev, ki so mrtvi. Morda boste rekli, da je tako povsod po svetu in da ni mo-

goče uničiti posnetkov, kjer so nastopali zdaj že pokojni igralci, vendar se mi le zdi, da v malem slovenskem svetu tega ne bi smelo biti. Preveč se poznamo med seboj in nekateri »mrtvi« glasovi se prepogosto slišijo. Slišal sem že ljudi, ki so pravili, da jim je, kot bi se v resnici oglašali mrtvi. Razen tega so igrali najrazličnejše značaje in neznačaje. Vem, da je to le igra, vendar pa — ohranimo rajši lep spomin na pokojne. To sem Vam napisal z najboljšimi nameni.

M. M.

Tudi mi smo objavili Vaše pismo z najboljšim namenom — naj ga preberó tisti, ki so glede teh stvari pristojni. Gotovo bodo uredili zadevo, kolikor bodo mogli.

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA LIR 600.000.000 - VPLAČANIH LIR 180.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10

TELEFON št. 38-101

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

NOVA MANUFAKTURNA TRGOVINA

Josip Podobnik

OPČINE - Ul. dei Salici 1 - Tel. 21-090

*Zadovolji vsak okus, ima veliko
izbiro in solidno posrežbo*

TVRDKA

Keržè

TRST

Trg S. Giovanni 1

Telefon 35-019

Emajlirani štedilniki in peči najmodernejših oblik za vsa goriva • Popolna oprema za kuhinje, jedilnice, restavracije, iz emajla, nerjavečega (Inox) jekla itd. • Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki • Dekorativni predmeti umetne obrti, od keramike do brušenega kristala • Lestenci ter vseh vrst električne luči, klasične in moderne oblike.

DROGERIJA

KAREL PODOBNIK

OPČINE - Proseška ulica 22 - Telefon 21-552

*Zaloga vsega potrebnega blaga
Postrežba je hitra in solidna*

Ko gradite ali prenavljate svoje domove, se oglasite v trgovini

Josip Terčon

NABREŽINA

Dobili boste v zalogi najboljše železno in stavbeno gradivo

ZA DOBRO VOLJO

Skotinja, gospa Donald je morala iti po opravkih in pustiti doma umirajočega moža samega. Preden je odšla, mu je skrbno naročala: »Če bi umrl preden pridem, ne pozabi ugasniti luči.«

— • —

Gospod Šmit ima že dalj časa živčne motnje. Gre k zdravniku:

»Doktor, ne vem, kaj je z menoj. Vsako toliko časa popolnoma izgubim spomin.«

»Tako, tako,« vpraša zdravnik, »in od kdaj opazate ta pojav?«

Gospod Šmit ga pogleda in ves zmeden vpraša: »Oprostite... po čem vprašujete... kaj bi radi vedeli, da opažam?«

— • —

Narednik je rekrutom pojasnjeval pomen zastave. Govoril jim je o domovini, o dolžnostih državljana, o junaštvu. Ko je končal, se je obrnil k nekemu rekrutu:

»Miha, pozor! Tri korake naprej, marš! — Odmor! Da vidimo, kaj si se naučil. Povej, na kaj misliš, ko gledaš našo zastavo, ki plapolava v vetru?«

Miha gleda zastavo, se popraska za ušesi in reče:

»Če plapolava, bi pomislil, da mora pihati veter...«

— • —

Iz nekega romana: Gertruda je blazna od ljubosumnosti zgrabila za nož, ki je bil na mizi in se grozeče bližala Gastonu. Gaston se je samo žalostno nasmehnil, si razgalil prsi in dejal z glasom, drhtečim od velike ljubezni:

»Kar streljaj, draga!«

— • —

Iz angleškega dnevnika: »Tipkari-co, ne prehitro, išče šef, ki jeclja«

— • —

Marku Twainu se je neki mladenič bridko pritoževal, da ga oče prav nič ne razume. Twain mu je odgovoril: »Potrpite malo. Ko sem bil jaz v vaših letih, je bil moj oče tako nerazsoden, da sem ga komaj prenašal. Toda komaj sem bil polnoleten, sem začel kar strmeti, koliko se je stari mož v nekaj letih naučil.«

— • —

Ti pogledj, kakšen lepak!«

»Kaj pa je. To je izredno zanimiva igra, veš. Boš šel tudi ti?«

»Kje pa. Pogledj, kaj piše. Med prvim in drugim dejanjem poteče leto.«

— • —

V šoli so pisali spis z naslovom »Naša družina«. Metka je začela tako: »V naši družini smo trije: oče, mati in jaz. Jaz sem najmlajša.«

— • —

»Na svetu smo zato, da drugim pomagamo, je dejal učitelj.

»Že prav,« se oglasi Francek, »zakaj so pa potem drugi na svetu.«